

igil'ed

5

1940

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Mašič) v Ljubljani, Pražakova 8. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Pražakova 8. Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. — Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nena-ročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Pražakova, 8.

VSEBINA: Binkošti (A. Mol) — Ob letošnjem majniku (J. Plestenjak). — Resolucije KKK. — Dalje med nama. Kot pesem (S. S.). — Dve kroni (M. Seemann — A. Lebar). — Daj mi pastirček (A. Salmič). — Vam, sestre, v dobro jutro! (F. Zupančič). — Moj rojstni kraj (Žnidaršič). — Narod desetih bratov in desetnic (R. Miklič). — Vstani (Nadica). — Izobraženo dekle (I. Gerely-R. Mastnak). — Oče, mati... (F. Zupančič). — Ob cvetoči rži (F. Neubauer). — Deklica na tuje gre...
Iz domačih krogov. — V naših domovih. — Za pridne roke.

DVE KRONI

(Kratka vsebina.)

Na željo številnih letošnjih novih naročnic, podajemo kratko vsebino glavne povesti »Dve kroni«, ki se nadaljuje v letošnjem letniku:

V Delnicah se ljudje pripravljajo k vsakoletni procesiji na Sv. goro. Stari župnik ne more več voditi procesije in prepusti to skrb mlademu, gorečemu kaplanu Pavlu Trdini. V procesiji sta tudi mlada žena vaškega učitelja Korbarja, ki si gre prosit otroka in stara Barba s svojima vnukoma Petrom in Marjanco. Na povratku procesije zadene kap staro Barbo, ki že mrtvo prineso v njeno bajto. Peter in Marjanca sta neotolažljiva, ker sta izgubila zadnjega od svojcev in sta zdaj sama na svetu. — Po par tednih skiče župan Klemen javno občinsko sejo v prostorih Kopačeve gostilne, kjer naj bi se odločilo o Petrovi in Marjančini bodočnosti. Poleg občinskih odbornikov, župnika in kaplana, se udeleže te seje tudi Korbar in njegova žena, Klemenova Lenica in razni gospodarji in gospodinje, trgovci in obrtniki, ki se zanimajo za enega izmed osirotelih otrok, toda župan Klemen, župnik in kaplan budno pazijo nad usodo obeh siromačkov. Učitelj Korbar, ki že toliko let zastonj pričakuje naraščaja, vzame Marjanco, da s tem prepreči oštirju Kopaču grdo namero, da bi mu doraščajoča Marjanca služila v gostilni za vabo, če bi jo sprejel. Tej

njegovi nakani se tudi po robu postavi njegov pastorek Stane, ki pozna svojega podlega očma, ki je spravil v grob svoji dve ženi in Staneta, živo svojo vest, ne more trpeti. Ta pa, zvest besedi, ki jo je dal materi na smrtni postelji, zvesto čuva malo sestrico Marico in varuje tudi očma pred prevelikimi prestopki. — Ker se za Petra nihče ne oglasi, ga vzame župnik, ki mora premagati še svojo kuharico Meto, da ga sprejme v župnišče. Tako imata oba otroka vsak svoj novi dom in obema se dobro godi. Marjanca pomaga Korbarici v kuhinji in na vrtu, zlasti, ker se kmalu pokaže, da si je na Sv. gori izprosila potomstvo. Peter pa se pri župniku in kaplanu do prihodnjega šolskega leta uči latinščine, da bo v mestnih šolah laže napredoval. Postati namreč hoče zdravnik, zdravnik najrevnejših.

Vse od tedaj, kar je bila Korbarica na občinski seji v Kopačevi gostilni, jo ta zalezuje. Za to mu je posebno na roko Barbina bajta z malim vrtičkom, katero je kupil in ki meji na šolski vrt, kamor noseča Korbarica brez vsake slutnje vsak dan prihaja. Nekega popoldneva se Kopač pri podrti ograji vtihotapi na šolski vrt, napade v strastnem izbruhu Korbarico in jo poljubuje, hoteč se oškodovati za to, ker je nekdanj zavrnila njegovo snubitev in se je poročila z učiteljem Korbar-

igired

LETO XVIII.

LJUBLJANA, 1. MAJA

ŠTEV. 5.

Ana Mol:

BINKOŠTI

Kako je to, vendar je tako, da je celo med dobrimi katoličani Sv. Duh tujec in da z binkoštnimi prazniki ne vemo prav kaj začeti.

Res je, da je po sijaju in po tistem miru božiča in po glasnem aleluja velike noči binkoštni praznik daleč v ozadju. Vendar spada h harmoničnemu trizvoku cerkvenih praznikov. Če nam je sveta noč prinesla božje Dete in je po mraku in temi velikega petka zasijala luč velikonočnega jutra, pa nam prinese binkoštni praznik najvišjo dovršenost in popolnost. Kakor krona in praznik božje ljubezni je, ki naj užge ves svet.

Binkoštni praznik je praznik globokih, zrelih ljudi, ki znajo in morejo prodreti v njegove skrivnosti, ki znajo prisluhniti šumenju vetra, ki razumejo veličino čudeža mnogih jezikov in ki se znajo zatopiti v testament Gospodov: »Mir vam zapustim, svoj mir vam dam. Vaše srce naj se ne žalosti. Za vas je dobro, da grem . . .«

Ob slovesu je Gospod svoje učence sprostil, da so postali samostojni. Njegovo cerkev morajo sezidati. Pa preden odide, jim obljubi Sv. Duha in jim ga pošlje binkoštno jutro, tem ubogim in slabotnim, boječim; Sv. Duh jih je poživil in osrčil. Razvnel jih je, da so pogumno šli osvajat svet Zanj, da se niso bali niti smrti, niti pekla . . .

Binkošti so praznik veselja. Prav v tem času diha vsa zemlja novo življenje. Če se podamo na tiho sončno stezo ob robu gozda, tedaj nam je skrivnost tega praznika še prav posebno blizu. Kakor da veje Duh božji po vsej prebujeni naravi.

Sv. Duh pozna vsa srca: ranjena, omadeževana, trda, zašla in vsakemu podari svoje darove: modrosti, razumnosti, sveta, moči, učenosti, pobožnosti in strahu božjega.

Ali so naša srca pripravljena, da te darove sprejmo?

Ob letošnjem majniku

Ni postavljaj po naših gričih in hribih valpet cerkva, ni jih postavljaj graščak s svojimi tlačani, niso jih zidale menjajoče se vlade, niso jih gradili knezi in vojvode, kralji in kraljice! Zidala jih je tiha, pobožna, nepriučena, pač pa prirojena, *žrtev vajena ljubezen*. Zidala jih je izza davnin, odkar je naš narod spoznal, da ima poleg krušne matere še svojo duhovno mater.

In izza svojih davnin, ko je bila mera trpljenja iz dneva v dan bolj zvrhana in je krušna mati iz dneva v dan trepetala za svoje sinove, jih branila s svojim lastnim telesom pred Turki, pred valpetom, izza davnin, ko je bila celo sanja po svobodi obsojena, je naš rod iskal svobode in žarkov svobode *pri Njej*, ki je *Sina* darovala, da je mogel odrešiti človeka.

V veri v Njo je bil prinešen vsak kamen na grič, dokler niso vzniknili iz iskrene ljubezni do Matere Marije na vseh naših gričih najglasnejši klicarji in pomniki slovenske vere, slovenskega upanja in slovenske ljubezni.

Pritlikav je naš današnji rod pri veličini globoke vere prejšnjih rodov, ki niso podirali, temveč gradili. Mi pa podiramo, rušimo svete hrame naših duš in se zastrupljamo z bahavo nevero, oskrunjamo davnine našega rodu in teptamo grobove naših očetov, naših mater, ki so nas učili s slovensko besedo, s slovensko molitvijo slovensko svojstvene ljubezni do *Matere Marije*.

Danes le preveč zanemarjamo svojo duhovno mater! Njena svetišča so vsak dan bolj osamljena in ne daj, Gospod, da bi čez leta v svet gledale le razvaline cerkva na naših gričih in pričale poznim zanamcem, da se je naš rod, svobode pijan, resnične svobode preobjedel in v svojem svobodnem napuhu iztrgal iz srca najsvetejše, Mater Sinu božjega, ki nas je odrešil in nam dal svobodo le zato, da bi se laže povzpeli do najpopolnejše in končne svobode — Boga!

Danes le preveč pozabljamo na podobnost naše krvne in naše duhovne matere! Ali si nista ko sestri? Naša mati po krvi in naša duhovna mati Marija! V objemu njuju materinstva nam je prijetno, ker za nas žrtvujeta, česar druga bitja ne zmorejo.

Nihče ne pomni, da bi mu krušna mati kdaj odrekla, česar jo je prosil. Dala je, če je le mogla, ustvarila je z žulji, si pritrkala od ust in dala — kdaj pa ljubezen ne daje!

Marija, naša duhovna mati nam daje nevidne darove, ki jih vse premalo cenimo, zmerom bolj hlastajoči po snovnih dobrinah, ubijajočih telo in duha.

Nazaj h krušni materi, nazaj k duhovni naši materi! Po naši duhovni materi h Kristusu! To naj ne bodo prazne besede, tisti opojni prizvok naj bo v njih, ki smo ga prejeli z rojstvom, prizvok tistih besed, ki nas jih je učila mati sama in jih vpletala v vdano molitev do Marije.

Iztrgajmo laži iz svojih src, ki nam jih je nametal čas — izmov, odlepimo z nas človeka brezbožnika in pokažimo pred Bogom in njegovo Materjo svoj po podobi božji ustvarjeni obraz in dokažimo, da se Slovenci še zavedamo, da smo potomci tistih očetov in mater, ki so v čast Matere božje gradili svete hrame na gričih in po-

stavljali na oltarje in v svoja srca ne malike namišljene znanosti in modernega napuha, ampak podobo Matere, tiste prečiste Device, ki bedi še danes nad našim narodom

in prosi za njegovo srečo v teh viharjih dnehi.

Slovenski narod — Marijin narod, povrni se k Mariji.

Resolucije kongresa Kristusa Kralja

(Nadaljevanje.)

7. Javna nenravnost.

Z naraščajočo nevero se širi in vedno bolj drzno nastopa pokvarjenost, nenravnost. Telesna nagota se pretirano goji in nesramno razkazuje.

Katoliško ljudstvo take pojave odločno obsoja in zahteva, da vsi pomagajo nenravnosti zatirati. Zato KKK zahteva:

1. strožjo cenzuro filmov;
2. odločnejši nastop proti izdajanju in prodajanju nravno kvarnih spisov, knjig in slik;
3. v kopališčih zahteva strog red, in sicer:
 - a) moški in ženske naj se kopljejo loče-no po spolih;
 - b) v dostojnih kopalnih oblekah;
 - c) strogo prepovedano je pohajkovati v kopalnih oblekah izven kopališč.
4. Obleka krščanskega ženstva se ne sme ravnati po modi, ki je preračunana na pohotnost, marveč po zahtevah sramežljivosti in krščanske dostojnosti.

S. S.:

DALJE MED NAMA

Sveže prebarvane dalje žarijo
in čez razore pomlad valovi,
sape po cvetju in medu dišijo,
v meni spomin na mladost se budi...

Rože na oknu mi spet krvavijo, ...
ves razcvetel mi za oknom je gaj ...
Misel združila se je z melodijo:
pridi, zablodi v prečudežni raj!

Tebe le, sestrice, več ne zbudijo
pesmi, ne rože, ne žametni dan,
dalje med nama šume in ječijo, ...
sredi pomladi sem zdaj tako sam ...

8. Alkoholizem.

Rana, na kateri naš slovenski narod že dolgo trpi, je alkoholizem, nezmerno pijančevanje. Škoduje posameznikom, razdira družine in ves narod v vsakem pogledu. Vse verno ljudstvo se mora zavedati, kako silno zlo je alkoholizem. Zato KKK zahteva:

1. vsak kristjan se mora zavedati svoje odgovornosti za svojega bližnjega. Vsi, ki so trezni, morajo biti tudi čuvarji treznosti! Številni pretepi in poboji v pijanosti so vsemu narodu v sramoto.
2. mladina naj se doma in v šoli vzgaja za treznost;
3. vse ljudstvo naj se pouči o resnični vrednosti alkohola in o nesrečnih posledicah nezmernosti ter naj uživa dar božji po volji božji: zmerno in pametno;
4. pijanost naj velja za sramoto in ne sme biti olajševalna okolnost pri zločinih;
5. javne oblasti naj omeje število gostiln. Postava, ki določa kazen za javno pijanost, naj se izvršuje. (Dalje prihodnjič.)

S. S.:

KOT PESEM

Kot pesem v moje si prišla srce,
da so globine tvoje zazibale
mladostno hrepenenje v sladek sen,
v objemu roke so obstale:

Si ti zvenenje duše sredi cest,
ko zgublja bežen se pogled v sivine,
si sreča, si življenje, tisti mir,
ki utopljenca reši iz globine? ...

V odgovor temni bori iz noči
prav tiho v burji, žalostno šumijo
in rosne tvoje so oči,
ko toplo v me iz dalj strmijo ...

† Selma Lagerlöf

Selma Lagerlöf, slovita švedska pisateljica, je umrla. Vigrednice so jo spoznale iz obširnega življenjepisa v letniku 1931, stran 73. Bila je rojena pripovedovalka, svojska in duhovita. V naravi, v ljudstvu in v mladosti je našla bogate snovi za svoja dela. Nikoli ne čutimo ob njenih knjigah kakega iskanja ali prisiljenosti: množina notranjega doživetja je tako velika, da izziva občudovanje. Največje na pokojni pisateljici je bila njena preprosta in topla ženskost, ki ni nikoli sentimentalna, ampak njena dobrotu obdaru vsakogar, ki se ji približa, z resnično dobroto.

Marg. Seemann-A. Lebar:

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Kopač že nekaj tednov spi na farnem pokopališču.

Stane je prevzel hišo in dom in je vse preuredil, da je bil res prijeten in domač.

Krvavi kamen je zopet zakrit; novo znamenje so postavili predenj in Žalostna Mati zopet drži mrtvega Sina v naročju, da se vanjo ozirajo vsi, ki se vozijo ali hodijo tod mimo.

Polagoma se je pomirilo razburjenje zadnjih tednov v vasi. Pa že zopet prihaja novo vsesplošno delo in skrb za celo vas. Nova maša. Pri vходу v vas že stoji slavolok. »Pozdravljen, ki pride v imenu Gospodovem!« se blesti med zelenjem in cvetjem. Vsa vas se pripravlja, da se čim dostojneje okraši za prihod novomašnika. Dolga desetletja so čakali na to, da bo kdo izmed njih postal duhovnik, posrednik zanje pri Bogu. Vsa vas je postala zdaj velika družina, ki vsa prevzeta prevelike sreče komaj čaka dneva, da pride Korbarjev Jože kot

novomašnik in podeli vsem vaščanom novomašniški blagoslov.

Kdo še ni videl vseh podrobnosti priprav za sprejem novomašnika, za novo mašo samo, za novomašniško gostijo, kamor je povabljeni vse sorodstvo in vsi sosedje, stari in mladi? Ali je še kakšna lepša slovesnost v naših vaseh, kakor je praznik nove maše? Vsi si lahko predstavljamo, kakšno in koliko dela je bilo v Delnicah tiste tedne, tiste dni, ko se je nova maša približala že na prihodnjo nedeljo.

Domača hiša — stara Barbina bajta — je bila vsa kakor nova. Med zelenjem je stala, kakor nevesta vsa lepa, vsa okrašena.

Korbarica — mati novomašnikova se ne more vživeti v resničnost. Vsa je še prevzeta nepopisne sreče, da se je Marija vrnila in da hoče ostati doma. Kako naj spravi vso to srečo, ki ji jo je Bog naklonil, četudi... da četudi! O, kolika je še njena teža! Koliko še njeno neizmerno gorje, ki se zdaj spreminja v srečo, nepopisno srečo!

Prišla je sobota pred velikim praznikom, za katerega se je vse pripravilo. Iz zvonika se usipljejo najlepši »štuki« pritrkavanja, kakor bi se bili svetogorski zvonovi preselili v delniški zvonik. Vse praznično, vsa vas na nogah, od bogatega Malnarja in župana Ravnika, pa do bajtarja tam ob koncu vasi, vse je postavljeno v vrstah, da sprejmejo novomašnika. Fantje so mu odjahali naproti do kolodvora. Župan je poslal v zelenje in cvetje zavit voz ponj na postajo. Župnik Trdina ga čaka pred cerkvijo. Mati in Marija in Lenica in Stane in Marica in vsi po vrsti stoje, da ga podravijo. Ko ga pripeljejo fantje, se le kratko pozdravijo pred cerkvijo s svojimi najbližjimi. Nato stopi v cerkev, v domačo cerkev, da pozdravi Najsvetejše, ki ga bodo njegove roke smele jutri držati in dvigniti nad sklonjene glave vaščanov v prvi blagoslov; ko jim bo prvič služil najsvetejšo daritev, prvič delil Boga v presveti Evhariistiji...

»Mati!« čez dolgo jo zakliče Jože. »Ali ti bom mogel jutri položiti Jezusa v srce?«

»Da, Jožek, pripravljena sem, le tebe sem še čakala, da opraviš spoved.«

»Na mene si čakala, mati?«

»Na tebe, moj sin; ti me boš odvezal od vseh mojih velikih grehov mojega življenja, ti in prav ti.«

Pretreslo ga je. Prvo težko opravilo njegove svete službe. Vendar ji mirno odgovori: »V zakristiji bom počakal na tebe, mati, da prideš.«

V cerkvi župnik že dolgo spoveduje; dolge vrste spovedancev stoje na obeh straneh spovednice. Vsi, moški in ženske, hočejo prejeti jutri sv. obhajilo iz rok novomašnika.

V zakristiji pa kleči novomašnik v tihi molitvi in čaka na prijavljeno spovedenko. Ko se spoved prične, je stopil Bog sam med mater in sina: desno roko je položil sklonjeni ženi na glavo, ko razgrinja svoje življenje pred dušo svojega otroka, levo pa je položil na sinovo srce, da bo močno v tej uri.

Mnogo spovedi bo še slišal v svojem bodočem duhovniškem življenju, a nobena ne bo taka, kakor je bila današnja. Kakor močan stolp bo ta ura za vse, ki se vračajo domov v hišo nebeškega Očeta. Dve kroni nosi: materine ljubezni in materine bolečine. Kako globoko spoštovanje občuti za ti dve

kroni. Iz božjih rok sta prišli in vse matere na svetu so z njima ovenčane.

Ko sta potem zopet doma, poklekne sin pred mater in ji poljubi roke.

Potem sedita dolgo v noč pri domači mizi in očetova slika stoji pred njima na mizi. Zadnjikrat je otrok — samo otrok. Pa vendar že kelih, ki ga je napolnil Bog in iz katerega teko vanjo božje milosti.

Drugo jutro pa izgovarja, obdan od sto in sto vaščanov in okoličanov, sklonjen nad hostijo na oltarju: »Hoc est enim corpus meum.« —

Stoji kakor angel v bleščeči obleki na oltarnih stopnicah, v levici zlati kelih, v desnici Najsvetejše. »Domine, non sum dignus —«

Stopa ob vrsti klečečih, vedno iznova in deli Njega, ki je začetek in konec.

Dvigne nad vse posvečeno desnico k blagoslovu: »Benedicat vos omnipotens Deus —«

Prihodnji dan pa je zvezal Staneta in Marijo ter Anžeta in Marjanco v večno zakonsko zvezo...

Nato se je poslovil od doma in svojcev in tudi od očetovega groba. Brez žalosti, ker je vse izročil božjim rokam.

»Preden se bomo vkrcali na ladjo za odhod, bom še prišel. Takrat pa bo slovo za vedno.« — — —

Že po enem tednu je prišel.

»Čas bo že, mati. Prihodnji teden odide mo.«

»Štiri dni — samo štiri dni si še moj otrok!«

Vsi so se zbrali v Barbini hiši; tudi dr. Petra Možina so povabili iz sosednje vasi. Marija in Stane, Marjanca in Anže, Kopačeva Marica in Lenica, vsi so tu. Tudi župnik Trdina.

Kopačeva Marica ima še prstan na roki, toda prostor zraven nje je prazen. Vendar tega nihče ne opazi.

Zraven Lenice pa je prazen prostor, ki boli.

»Za slovo bi si še rad ogledal kos naše lepe domovine, da vzamem njeno sliko s seboj, kakor sliko prijatelja. Kam naj grem?«

»Na Štajersko« svetuje mati. »Tam je bil moj dom...«

»Na morje«, predlaga Anže počasi in mi-

sli nazaj na lepe dni, ko je sanjal na šolskem pragu o daljnem morju.

»Za oboje ni dovolj časa; pa še morja bom imel itak dovolj.«

»V planine«, svetuje Peter. »Te so zame najbolj privlačne.«

Nihče ne opazi, kako Lenici zadrgetajo ustnice; nihče, samo Peter.

»Gorenjske planine, Jože; po njih sem že hodil pred leti. S teboj grem, če ti je prav.«

»O, Peter, kako sem vesel! Kdo gre še z nama? Vi, gospod župnik? Stane, ti?«

»Ne morem, Jože; oskrbovati moram tudi sosedno župnijo.«

»Jaz pa ne morem Marije same pustiti; toda ti, Marica, bi lahko šla namesto mene! Hočeš? Peter, vzemi jo s seboj, da bo tudi videla kaj lepega!«

»Saj res,« potrdi Jože. Dr. Možina pa ne reče nič; vidi se, da bi šel raje sam. Župnik Trdina pa vidi, kako si je Stane nadel vesel obraz, češ: rad sem doma le zato, ker hočem poslati svojo sestro, s plahim in omejenim srcem v planine, v samoto, da bi se zbudila njena duša ob močnem govoru planin, njih lepoti in mogočnosti. Morebiti se bo tudi na njej zgodil čudež, kakor nad mnogimi...

Kakor bi zapihal že pravi planinski veter, tako živahno življenje in delo se je začelo v Barbini hiši. Vse hiti, prenaša, zgiba, zлага in pripravlja; vmes pa se že sliši vesela koračnica in planinska popevka. Rdečica je zaplala vsem v lica; vse dela in pomaga. Le župnik se je vsedel v kot, da ni v napotje, in od tam opazuje živahno delo. Takega zdravega veselja že dolgo ni opazil v domači vasi!

V dveh urah je vse pripravljeno; trije nahrbtniki stoje na klopi. Župnik pristopi in jih potežka; odmaje z glavo: »Vsega tega ne boste nosili v hribe, saj ne greste za teden od doma!« In že je pričel izlagati iz enega in drugega, kar se mu je zdelo odveč in nepotrebno. »Gospa Korbarjeva, saj jih v treh dneh zopet imate in jim boste doma lahko postregli s temi dobrotami! Polovica vsega popolnoma zadošča!«

Potem vzame papir in pokliče Jožeta. Tako-le si misli to pot v hribe: Z večernim vlakom od L., z zadnjim gorenjcem naprej, da morejo pozdraviti še Kraljico Slovencev, od katere se mora Jože pač posloviti. Drugo jutro po maši naprej do vnožja.

»Že tu boste imeli vsi trije polne oči in polna srca. Potem pa se podajte na pot kvišku! Če boste imeli srečo, bo lepo vreme. Varno pa ni, tudi v tem letnem času ne. Želel bi vam lepega razgleda, posebno tebi, Jože, — ki se poslavljaš. Prav prejšnji teden pa smo brali v časopisih, da so se ponesrečili trije dijaki, ki zaradi viharjev in meteža niso dosegli koč. Počivali so in pri tem zmrznili.«

»Kdaj pa bomo na vrhu?«

»Če se v dolini ne boste po nepotrebnem mudili, ste lahko v mraku že zgoraj, da boste opazovali sončni zahod z višine. V koči potem prenočite in se drugo jutro vrnete po oni strani ali v dolino ali prehodite še drugo pogorje in se vrnete z druge strani. Potem prenočite drugo noč v drugi koči. Tudi tu ne smete zaspiti sončnega vzhoda; brez tega bi bil izlet ob najboljše. Potem ti ostane, Jože, še zadnji dan za doma!«

»Krasen načrt ste napravili, gospod župnik!« hvali Stane. Materi pa gre k srcu ugotovitev: zadnji dan doma, en sam in edini dan!

»Pozdravite mi gore!« naroča župnik. »Najraje bi, da mi prinesete kepo snega!«

»Tega ne bomo mogli, toda šop najlepših planinskih rož vam prinesemo, ali ne?« je vprašal Peter.

»Da, da najlepših,« je zatrdila Marica.

»In mami in Mariji in Marjanci!« zatrjuje Jože.

»In Lenici tudi!« pristavi pomenljivo Peter.

»Ne trgajte preveč! Le en cvet zadostuje!« popravi Lenica, ki je ves čas vsa tiha opazovala priprave za odhod — na planine...

»Je že napreženo!« se je oglasil Anže na pragu. Že so pograbile roke nahrbtnike, ki so stali na klopi.

»Na svidenje!« so spregovorili vsi trije hkrati.

»Na svidenje, otroci! Pazite, da se vam kaj ne primeri! Vsaj tisto ne, v čemer je pripovedoval gospod župnik!« je rekla mati.

Odšli so k vozu.

»Marica, zdaj pa le hitro!« je rekel Stane in stopil z Marijo prav tik nje. »Pa še za naju uživaj vso lepoto!« je pristavil. »In srečna bodi!« je dodal.

»Bog živi!« to je Stane.

»Pozdravite mi Marijo Pomagaj!« to je župnik.

»Zdravi se mi vrnite, otroci!« to je mati Korbarica.

Lenica molči; kakor kamen ji leži na prsih in nekaj jo drži v grlu in ne pusti glasu iz hrepenečega srca. Če bi mogla govoriti, bi bila samo ena prošnja: S seboj me vzemite — morebiti ga najdem...

Anže je že napel vajeti in fuks je potegnil. Z rokami in robci so odhajajoči pozdravljali ostale. Mati Korbarica je stopila v sredo ceste, da je gledala za vozom; zraven nje pa Marija in Marjanca. Lenica pa je ostala pri hiši: na zid se je naslonila, zaprla oči in njena duša hiti v daljavo...

»V treh dneh so zopet tu.« pravi Korbarica župniku; »potem še en dan, zadnji dan, ko ga še imam. Kdo mi ga bo vzel? Morje, daljava, bolezen —«

»Ne, Korbarica, Bog ga bo vzel in dolžnost.«

— — —

Župnik jim je napravil prav dober načrt za potovanje. Vse je šlo po vrsti. Tudi o lepoti dolinske vožnje ni povedal preveč. Marica je vsa zamaknjena pri oknu; ne moreta ji Peter in Jože dopovedati, da bo preveč trudna in da ima še mnogo pešpoti pred seboj. Prav nič se ne briga za sopotnike; zdrzne se ob globinah in hudournikih, mimo katerih se vozijo, kar strah jo je. Pogleda pošilja prav do vrha pogorja, pod katerim drči vlak in pregleduje vse drevje in zeleenje, ki ga na tej poti osrečuje, z onim v domačem kraju. V hladnem večeru stopajo preko mosta in po bližnicah do božje poti. V gostilni morajo najeti dve sobici za prenočišče: Jože in Peter spita v eni, Marica pa se polna novih vtisov spravi v manjši k počitku in takoj zaspi. Na vse zgodaj jih zbudi zvon; kakor na povelje vstanejo in med prvimi duhovniki, ki berejo sv. mašo na milostnem oltarju, je Jože; Peter in Marica sta tudi že tu. Kar zgodaj se že odpravijo na vlak, ker je čas pač tako zelo odmerjen. Mimogrede še kupijo »odpustke« za one doma; Jože izbere posebno lep rožni venec za mater, ki naj ji bo vsakdanji spomin nanj — tam daleč za morjem. Peter pa kupi Marijo — žalostno, da jo ponese Lenici. V trafiki pa kupi še par zavojev tobaka in ga

Smolej:

K VEČERNICI

Rdeč nagelj na grudih spi.

»Deklica, kam hrepene tvoje oči?«

»Rad bi položil v naročje ti srečo, zvezdo bi zate ukradel po nebu hitečo.«

»Fant! Pridi in zapri mi oči!

Roki skleniva k zvezdi večernici!«

In bil sem rdeč nagelj...

In bila je sreča...

ob začudenju obeh potlači v nahrbtnik, češ, vse nam bo služilo.

Po nadaljnji vožnji z vlakom pa se skoz in skoz ravna po župnikovem načrtu. V jutranji hlad najprej! Visoke smreke zvedavo gledajo nizdol na potnike in njihove drobne korake. Tu in tam je med njimi že kak mecesen. —

Hodi po gozdu kakor hočeš, vedno se ti zdi, da si v tihem svetišču. Ob prvem prebujenju narave te popelje v svojo tišino in kadar prideš zopet, se lahko zavedaš, da si kakor v zaprtem hramu.

Ljubi Bog, kakšne cerkve so tvoji gozdovi in tvoje gore kakšne prižnice! Z vsakega vrha pridiguješ in z vsake skale učiš! In Tvoja beseda je materin jezik vseh ljudi! Naj bodo naša srca na stečaj odprta Tvoji besedi ob takih urah!

Mimo plavžev in tovarn, mimo mlinov in žag vodi pot; Marica je vedno prva. Roke bi raztegnila in objela vso lepoto. Zapela in zavriskala bi na ves glas, pa jo je sram pred Petrom. Vendar svojega navdušenja ne more skriti. Izza vseh ovinkov se oglašajo in napoveduje pot in razgled in vse novice!

»Le počasi, Marica; utrujenost pride sama po sebi in prezgodaj!«

»Nič nisem trudna in tudi ne bom!«

Polagoma pridejo naši potniki do prvih vzpetin. Planinski pašniki se prično in kamor seže oko, polno krav in teličkov, telic in juncev. V planinsko tišino cingljajo njihovi zvonce. Včasih dvigne krava glavo, da z velikimi očmi pogleda, kdo jih je prišel motiti, pa jo Marica počehlja po rjavolisastem hrbtu: »Šeka, le nič se ne boj!«

Kar visoko so se že povzpeli. Polno uro

PREBUJENJE

»Nocoj vame dahnilo je,
jasno oko zameglilo se.
Mamica! Kaj bo z menoj?«

»Hčerka! Življenje gre s teboj!
Hčerka! Sedaj greš za menoj
po skrivnostno grenki napoj.
O ne boj se, ne boj!«

že niso videli nobenega človeka. »Tudi to je božja pot,« misli Peter. Čez dolgo pridejo do skritega kota, kjer se dviga kopa. Ogledar sedi na klopi in zvedavo gleda na pot, kjer prihajajo naši izletniki; kakor bi jih pričakoval. Predene brezbarven klobuk z enega ušesa na drugo, vzame vivček iz ust in zaupno vpraša: »Ali imate kaj tobaka?« Ves preprost in v tej preprostosti je izraženo tiho hrepenenje.

O, to človeško hrepenenje! Kakor šopi cvetja je v vseh barvah sveta; pa zvonejo, četudi nihče tega ne želi in tudi ne verjame; potem pa ostane prazna roka, vsa vela in koščena...

Marica in Jože se spogledata; podobico, ki sta jih kupila za »odpustke«, bi mu že dala, drugega nimata; pa te ne bi maral in zanjo tudi ne prosi. Peter pa že odvezuje nahrbtnik in ogledar z velikimi očmi gleda, kaj bo dobil iz njega. Jože in Marica se začudita, da je tako dobro vedel zaradi tobaka. Zahvale ni ne konca ne kraja: »Tavžentkrat boglonaj!« prihaja za njimi še v daljo.

»Nekoč je bilo z menoj prav tako, kakor danes z vama, ko sem hodil tod mimo; nisem mogel utešiti hrepenenja. Čutil sem, kako je človek ubog, ko ne more svojemu bližnjemu dati tega, kar si želi. Sicer je denar vzel, pa v njegovih očeh še daleč ni bilo tega sijaja kakor danes. Že takrat sem sklenil, da se bom prihodnjič oskrbel s pravim darom. In danes ima siromak svoje veselje.«

Četudi se pot bolj in bolj spenja, je Marica še vedno prva. Vse jo zanima, vse vidi, vsemu se čudi. O, kako polno ji je srce!

Vedno više in vedno samotneje; drevesa so vedno redkejša in nižja. Kmalu ne vidijo drugega kot golo skalovje in nad njimi nebo. Štiri je, pa že mračno postaja.

»Oblači se, pohiteti moramo!«

Brez vprašanja gredo dalje, le pogledi se dvigajo pogostejše kvišku. In na srčnem obzorju naših izletnikov so se dvignile prve meglice... Mimo planšarske kočje jih je vodila pot. Vsak je spil skodelico mleka, planšarica pa jih je opozorila: »Kmalu se bo privlekla megla; poznam to prav dobro. Le pohitite se, da pridete pred nevihto na vrh!« In je pomenljivo pogledala proti vrhem...

Spogledali so se in odšli s pospešenimi koraki.

Že je zasoplo v sunkih, skočilo iz globine kakor zver, prežalo iz zasede nekje in ponovno naskočilo, zažvižgalo z višine, zagnalo se od stene do stene in pognalo oblake pred sabo, zamahnilo z bičem, da je zažvižgalo nad glavami in se zasvetilo preko temnega neba, raztrgalo oblake, ki so se vlekli ob vrhah. Iz vseh je prihajal strah in se je vrtinčil čez skale, plezal ob členkih, vtikal se med stopinje...

Droben dež je začel pršeti, rahlo in mehko, kakor da noče trdo padati, dočim je veter vedno drznejši in robato sega s svojimi velikimi rokami v lase, obraze, obleko... Kapljice zmrzujejo v drobne iglice, ki zbadajo v kožo, lica in roke skele.

Peter izvleče iz nahrbtnika par nogavic in jih pomoli Marici: »Potegni jih čez roke, da te ne bo zeblo!«

Na vse misli; kako je dober!

Megle se raztrgajo v cunje, ki se razdele, pa zopet zrasto v velikanske zastore in se kupičijo v visoke stene. Prav na rob pota se obešajo, plazijo se po tleh, zastirajo pot in razgled po njej, padajo na srce in zapirajo sapo.

Mrak postaja gostejši in gostejši, da ga pogled več ne prodre. Vihar pa poje svojo grozno pesem. Najstrašnejša pa je tema, ki postaja vedno gostejša, kakor da se za njo skriva smrt...

»Skupaj ostanimo!« zakriči Peter; močan veter mu odrta besede z ust. Pot je ozka: ob levi navpično pada v globino, na desni jo zapirajo skalne stene.

Neprodorna sivina jih je zajela, kakor pel siva in gosta. Vse ravno je pred nogami, nikjer ovinka, nikjer robu že itak ozke steze, povsod neprodorna sivina.

Peter hodi prvi; enkrat je že hodil to pot; toda takrat je bilo sonce, danes pa je menda

zanje pripravljen meglen grob in menda vsi trije to že čutijo.

Ne razloči več tal pod nogami; zato se je spustil na kolena, da gleda in tiplje stezo za seženj pred sabo, da napeto opazuje steno zaradi markacije: belo-rdeči krog se je spočetka prav dobro videl, zdaj pa je vse zagrnjeno z neprodarno sivino. Večkrat posveti z žepno svetilko in ko zagleda markacijo, zakriči na ves glas onima za sabo: »Še smo na pravi stezi; le naprej!« In oba se pritipljeta za njim. O, strašna pot je to!

Tik za njim hodi Marica, smrtnobleda. Veter ji hoče strgati obleko s telesa; ledeno reže mraz, da se trese, kakor trepetlika. Pred njo in za njo sama meglena tema. Kakor v rakvi so zaprti. Le takrat se žarko zasveti, ko blisk plane iz nizkega oblaka in oglušujoč grom v kratkih udarcih odmeva od sten. Takrat se za hip pokažejo vrhovi velikanov v snežni belini, a le za hip. Potem pa je zopet neprodarna tema, tema in noč...

Nepopisno počasi se jim speši pot. Nikomur niti na misel ne pride, da bi govoril; le od časa do časa zavpije, zakriči Peter, voditelj te žalostne gorske karavane: »Naprej, markacijo vidim!« Ta glas, se zdi, da prihaja z drugega sveta. Prav tako glasen pa je tudi utrip srca, ki razbija, kakor kovač na nakovalu.

Marica se ustavi; noge so ji odpovedale, ne more dalje. In strah, smrtni strah jo stresa.

Za njo je Jože; dobi jo sključeno na stezi, prislonjeno na skalno steno.

»Kaj ti je, Marica?«

»Ne morem naprej; tukaj ostanimo do dneva!«

»Stoj!« zavpije Jože naprej.

»Da«, se oglasi Peter spredaj in prileže po težavni poti nazaj.

Spet pove Marica: »Ne morem naprej —«

»Ne smemo tukaj ostati, Marica! Spomni se na dijake, o katerih je pripovedoval župnik! Moramo naprej!«

Zdaj pa Jože prevzame vodstvo, Peter pa podpira tresoče se deklé.

Včasih se pot nekoliko razširi; tam je vzdani železni drog; pa šele ko sunejo v kup kamenja zraven, vedo, kaj to pomeni. Megla namreč zakriva vse z zlobnimi dlanmi. Jože posveti z žepno svetilko naprej in nazaj na pot in spet tipajo, iščejo dalje.

»Pusti luč!« prosi Marica.

»Moramo jo hraniti, Bog ve, kako jo bomo še rabili.«

Od sedmih zjutraj so že na poti; Jože posveti na žepno uro: Skoro devet! Štirinajst ur in še nikjer cilja!

Marica nič več ne toži; sama hodi dalje in ne pusti, da bi jo Peter podpiral, le nahrbtnik mu je prepustila. O, če bi bila zdaj doma pri Stanetu in Mariji! Pri tej misli je razprostrla roke in segla z desnico, kakor da hoče prijeti za kljuko domačih vrat. —

Nočem še umreti, sem še tako mlada! Solze ji teko po licih. Tudi Peter ne sme umreti! Marija, ljuba Mati božja, varuj ga! Spodaj v cerkvi nisem prav molila, samo zase, samo zase. Zdaj pa prosim za nas vse: Marija, varuj Petra in Jožeta in mene! — Tako je molila Marica skoro že v objemu smrti.

O, vsi trije so molili; saj pa je ta pot tudi taka, kakor na Kalvarijo. —

»Ljubi Bog, pomagaj nam, da ne omagamo, da ne zaspimo! Moramo na cilj!« Tako moli Peter. Zopet je on vodnik in vrta s svojimi očmi v meglo, neprodarno meglo.

»Ljubi Bog, dovoli, da bom še kaj delal, preden me odpokličeš! Ne daj da umrjem in pridem k Tebi s praznimi rokami!« Tako moli Jože.

Tretje srce pa z vzhičenim utripom prosi: »Ljubi Bog, pomagaj nam! Pomagaj Petru! — Vse bom storila, kar hočeš, le tu naj ne umrjemo! Vsa druga bom postala, tako dobra, kakor Lenica —«

(Konec prihodnjič.)

Anka Salmič:

DAJ MI PASTIRČEK!

Daj mi piščalko, vrbovo svojo!

Daj mi pastirček, bele ovce!

Svoje kraljestvo, gmajno razsežno,
daj mi nedolžno, srečno srce!

Daj mi svoj smeh in vriskanje, pesem!

Da vsaj za hip, se vrne v srce,
sreča detinska, davno odbegla.

Stopim še enkrat, na bele steze.

Nič se ne zmeni, srečni pastirček!

Z ovci se po gmajni podi.

Poje in vriska v sreči detinski, —
meni pa v boli srce medli.

Vam, sestre, v dobro jutro!

(Nadaljevanje.)

III.

Vem, da pričakuješ ljubezni in jo dvigaš nad srečo, bogastvo, slavo. Morda se boš ustavila na mnogih razpotjih in si ohladila žejo ob raznih virčkih. Toda nekega dne boš iskala onkraj vsega le srce, ki se skriva. In trepetala boš v upanju, da se ti odzove.

Vedi že danes, da boš potovala vso pot z bisago, polno svojih spominov. Ne domišljuj si, da jih pomečeš v snopih v jarke let! Nekega večera ti bo bisaga morda upognila rame in čula boš odmev ranjenega srca, ki bo bilo v harmoniji s tvojim trudnim korakom. Tedaj se ti bo zdel cilj še oddaljenejši. In bala se boš...

Treba torej, da je ljubav vzklik, poziv ali pesem. In naj ne postane nikdar lahek refren! Toda, četudi bo bisaga prazna, če boš samo enkrat ljubila brez laži, če boš samo enkrat trpela vsled ljubezni, raduj se!

Ta čudež ti bo dovolil, da se ne boš več bala večera, ki prihaja.

IV.

Morda se ti nekega dne nasmehne sreča. Muhasta boginja je: če jo iščeš, je ne najdeš, če jo srečaš, ti uide, če jo kličeš, se ti ne odzove. Treba jo je pograbit za krilo, kadar prhne mimo, ker urna je kot veter: bliskoma pride in še hitreje izgine.

Če se ti nasmiha, zahvali jo. Če te zapusti, ne prosi je, da bi ostala! Spomni se, da se ne ozira nazaj in ne posluša plakačočih!

In bodi prepričana, da če sreča lahko odkrije vse človeške malenkosti, obsije le nesreča njega pravo veličino. Obedve spreminita stokrat svoj naziv. Toda v sreči in nesreči ohrani vedno svojo jasno načrtano pot!

V.

Nekega dne ti lahko pride naproti sreča z bogastvom, ki ti bo odprlo pota in duri na stečaj. Takrat boš videla slabost človeško in merila podlost vesti. Mamilo te bo nepotrebno razkošje, laskali se ti bodo hinavci, navdajala te bo pohlepnost, pretila ti bo skopost. In boš celo lahko opazila pustinjo, ki se bo ustvarjala krog tvoje duše. Reveži iščejo družbe, ker se nimajo bati ničesar. Bogatini pa kaj lahko osamijo, ker imajo mnogo kaj čuvati. In če bi ti našla čarobno palčico, ki ob vsakem dotiku pričara zlato, bi se morda čutila vedno bolj osamljeno pri vseh svojih zakladih...

Če se ti nasmehne sreča v bogastvu, posluži se ga, da popraviš kako krivico, utešiš gorje, olajšaš bol...

Umela boš tedaj vse pravice uboštva in čutila neskončno odgovornost, ki spremlja bogastvo.

(Dalje prih.)

Moj rojstni kraj

Vigrednice! Udeležujte se natečaja prav pridno, da se seznanimo še s toliko skritimi biseri naše prelepe slovenske zemlje.

Nagrajeni sta bili v aprilu:

Žehelj Angela, Bočna, p. Gornji Grad.

in

Zavratnik Cilika, Cezanjevci 24, pri Ljutomeru.

Marija Žnidaršič:

MOJ ROJSTNI KRAJ.

Tam ob vznožju Snežnika leži pogreznjene med gozdove Ložka dolina. Obsežna Sta-

rotška fara je to, po kateri pridno pase svoje ovce dobri gospod župnik Francè Presetnik. Tiha in skromna je ta dolina... Vse od farne cerkve, ki je posvečena sv. Juriju, pa do kamenitih kraških gmajn je tako preprosto in prav radi te preprostosti tako prisrčno in domače. Pred leti mi je dejal neki učitelj, ki je bil premeščen na našo šolo: »Najbrž se ne bom nikoli udomačil tukaj, saj se mi zdi, kakor bi prišel na konec sveta.« Ko pa je odhajal, pa se je s solzami v očeh poslavljajal od zasneženih vrhov Snežnika, od temnih, zasanjanih gozdov in drobnih belih vasic, raztresenih po dolini. »Pre-

zgodaj je prišlo«, tako je dejal. In še »Nikoli vas ne bom pozabil.« Mnogo pred njim in mnogo za njim je že ponovilo te besede. Kdorkoli pride v Ložko dolino in živi nekaj časa v njej, je ne pozabi nikoli več... Tudi našemu velikemu pesniku Otonu Župančiču se je priljubila, saj je že parkrat s svojo družinico preživel počitnice v njej.

Niso bogata naša polja, revna so in ozka, so pa zato naši gozdovi lepši in bogatejši. Kdo ne pozna notranjskih gozdov? — Saj jih je pred leti dr. Bogomir Magajna v svoji knjigi »Graničarji«, ki jo je pred kratkim izdala Mohorjeva družba, tako lepo opisal. Trda je kraška zemlja in skopa, a ima v sebi čudovito moč, da vsakega priklene nase in se le težko, težko loči od nje. Kakor po mnogih krajih ob meji, je tudi pri nas močno razvito tihotapstvo. Čestokrat se zgodi, da zdravega in vriskajočega fanta, ki se je zvečer s konji napotil proti meji, pripeljejo prihodnji dan mrtvega nazaj. Tedaj zajokajo naše matere in očetje in brinje po naših gmajnah joka z njimi. Mnogo, mnogo mladih in krepkih fantov, polnih življenja nam je že vzela meja, mnogo jih še bo.

Pa je naša dolina tudi znamenita. Zanimivo je mesto Lož, nad katerim kraljuje podrti ložki grad, ki nas živo spominja Turkov. Pogumni predniki so jih s kosami, krampi in vilami za večno pregnali iz naših krajev in od takrat ima Lož časten naslov »mesto«. Polna zgodovine je tudi Ulaka, na kateri je stalo mesto Terpo. Še danes, po tolikih letih, so po naših ogradah kupi kamenja, njegovi ostanki. Pod vodstvom prof. Valterja Šmida so lansko leto odkopali na tem mestu različne starine iz rimske dobe, kakor denar, zapestnice in razno orodje. Pred leti pa so pravtako pod njegovim vodstvom odkopali kar celo kovačnico, kar znači, da je bila ta obrt nekaj po teh krajih močno razširjena. In Križna jama... O njej se je svoječasno že poročalo in bi se še lahko napisala cela knjiga. Raziskovalci, ki se zanimajo in ki se skoro vsako leto pogreznjevo v njeno globino, po pravici trdijo o njej, da je to naša druga »Postojnska jama«. Vse od Kalvarije, ki je menda najlepša in najveličastnejša, pa do tihih jezer, ki jih je toliko v njej, je tako čudovito lepo, da si vsakdo želi še in še pogledati vanjo. Človek gleda, gleda in se čudi roki

božjega umetnika, ki je vse to ustvarila in izklesala.

Visoko gori nad Križno jamo pa se dviga božjepotna cerkev, posvečena sv. Križu in imenovana Križna gora. Po njej je tudi jama dobila svoje ime. V stranski ladji je kapelica »čudodelne Marije«, o kateri se je govorilo vsepovsod. Prav tam od Sušaka in še dalje so prišli romarji in prosili Marijo pomoči. Mnogi so bili uslišani, kar pričajo številne zahvale. Moj stari oče mi je v zimskih večerih mnogokrat pripovedoval o lepi navadi, ki je živela med Notranjci. Ko so šli romarji na Križno goro, so si iz drobnih palic naredili štirinajst križev in ob vsaki postaji križevega pota so enega odložili. S temi drobnimi križi so med molitvijo odlagali tudi svoje križe in težave, tako so prišli na vrh sproščeni in veseli. Danes te lepe navade ni več med nami, umrla je, kakor že sto in sto drugih pravtako lepih. Tudi danes gredo še mnogi na Križno goro, a žal le radi tega, ker je to lepa izletniška točka s krasnim razgledom po Ložki, kakor tudi po Cerkniški dolini in znamenitem Cerkniškem jezeru. Marija v kapelici pa sameva in je žalostna...

Ob našem krstnem kamnu je bil krščen pesnik »Tihega veselja« Leopold Turšič, ki ga gotovo vsakdo pozna. Kakor naša zemlja je bil tudi on skromen in tih vsepovsod. Tudi Matija Škrbec, sedaj dekan v Kranju, je pravtako Starotržan. Priden in delaven, kakor mravlja je mnogo storil za podvig kmeta in delavca, zlasti na Gorenjskem, kjer slušbuje že dolgo vrsto let. Ljubezniva in dobra učiteljica Zofka Vivodova, ki je svoj čas tudi sodelovala pri »Vigredi«, je pravtako iz naše fare doma. Naj omenim še mladega in inteligentnega slikarja Lojzeta Perkota, ki se zlasti zadnje čase močno uveljavlja. Sedaj se pripravlja na razstavo, ki jo bo na pomlad odprl v Ljubljani, potem pa bo odpotoval v Sofijo, da si tam pridobi novega znanja, po katerem tako zelo hrepeni.

In kdo bi popisal delo naših mater in očetov... Skopa je zemlja, zato je treba pridnih rok, ki jo obdelujejo. Prva, ki jo rano zjutraj najdeš na njivi, je mati in zvečer je spet ona tista, ki se zadnja vrača domov. Znani naš pregovor pravi: »Grunt pravi, ako ti ne boš prijel mene, bom prijel jaz tebe«. Tega se Notranjci zavedajo, zato

je zunanost naših ljudi mrzla in trda, toda njihova srca so topla in mehka. V naših dušah pa živo gori ljubezen do trde in skope zemlje, ki ne bo nikdar in nikoli ugasnila.

Ljubezen: do teh revnih kraških polj, do teh puščobnih skal in nizkih gričev, in siromašnih brinjevih grmičev, ki hiraajo po gmajni bolj in bolj ...

Rado Miklič:

Narod desetih bratov in desetnic ...

(Nadaljevanje.)

Izseljevanje je torej pojav, ki ga ni mogoče brezbrizno prezreti. S svojimi posledicami posega v življenje posameznika, družine in v slovensko narodno občestvo sploh. Ni omejeno le na moške, tudi ženske se izseljujejo in če so se prej izseljevale kot žene in zaročenke, odhajajo danes kot delavke.

Za slovenske razmere je visoko število izseljenk zelo značilno. Posebno na sezonsko

delo so nekaj časa odhajale v pretežni večini ženske. Ta presežek je bil že tolik, da je bilo treba l. 1929. sploh prepovedati odhajanje žensk na sezonsko delo izven države. Ta določba se je kasneje omilila, vendar pa izseljevanje žensk še vedno tvori kočljivo točko izseljenskega problema. Ogledimo si statistične podatke, kakor nam ti prikažejo razmerje med izseljevanjem mož in žensk.

Izseljevanje v evropske države (celinsko izseljevanje).
Jugoslavija

	skupno	ženske	v %	skupaj	jugosl. izs. v %	ženske	od slov. izs. v %	od jugosl. izs. ž. v %
1935	10.120	3.273	32,4%	2.920	29,1%	1.230	42,5%	38,4%
1936	8.625	2.869	33,3%	3.590	41,7%	1.641	46,8%	58,6%
1937	14.287	3.710	26,1%	6.865	48,3%	2.305	33,8%	60,6%
1938	14.376	4.011	28,0%	7.636	53,3%	2.467	32,5%	61,6%
	47.408	13.863	29,25%	21.011	44,33%	7.643	36,39%	55,39%

Udeležba žensk pri slovenskem izseljevanju je torej res znatna. Iz Jugoslavije se je v razdobju od l. 1935. do 1938. izselilo 47.408 ljudi, od tega 29,25% žensk. Iz Slovenije pa je odšlo v istem času 21.011 izseljencev; od tega 36,39% žensk. Izseljenci iz Slovenije so v tem času tvorili 44,33% vseh jugoslovanskih izseljencev. Odstotek slovenskih izseljencev pri celotnem številu izseljenk iz Jugoslavije pa je znatno višji. Od l. 1935. do 1938. je bilo 55,39% vseh

jugosl. izseljenk iz Slovenije. V l. 1936. do l. 1938. pa odstotek slovenskih izseljenk naraste in znesi 61,08% vseh izseljenk.

Iz ostalih delov naše države se torej izseljuje vedno manj, iz Slovenije pa vedno več žensk in je presežek slovenskih izseljenk vedno znatnejši. To pomenja, da se največ žensk izseljuje iz Slovenije. Ta presežek je tolikšen, da se je v zadnjih treh letih izselilo samo iz Slovenije več žensk kakor iz vse ostale države skupaj. (6413 : 4177)

Nekoliko drugačna je slika prekomorskega izseljevanja žensk.

Jugoslavija

Slovenija

	skupno	ženske	v %	skupaj	od jugosl. izs. v %	žensk	od slov. izs. v %	od jugosl. izs. ž. v %
1931	4.808	1.994	41,5%	703	14,6%	374	53,4%	19,7%
1932	2.454	1.099	45,8%	339	14,1%	172	59,0%	17,2%
1933	2.221	959	43,6%	307	13,9%	142	47,3%	15,7%
1934	2.907	1.288	44,4%	420	14,5%	218	54,5%	18,1%
1935	3.345	1.569	47,6%	408	12,4%	231	57,7%	15,4%
1936	3.860	1.834	48,3%	434	11,4%	247	61,7%	13,7%
1937	5.378	2.379	44,8%	557	10,5%	323	64,6%	14,0%
1938	5.686	2.411	43,0%	648	11,4%	342	58,0%	14,2%
	30.659	13.533	44,23%	3.816	12,47%	2.049	53,9%	15,18%

V države onkraj oceana se izseljuje iz Slovenije torej več žensk kakor moških. Od l. 1935. do 1938. se je izselilo preko morja vsega skupaj 2047 izseljencev. Od tega števila odpade na ženske 51,1% ali 1143, medtem ko se je moških v istem času izselilo samo 904. Od l. 1931. do l. 1938. pa je odšlo čez morje 3816 izseljencev. Na ženske odpade 53,9% ali 2049. Pa tudi v ostalih delih države je odstotek izseljenk znaten, vendar ne doseže višine razmerja med moškimi, in ženskimi izseljenci v Sloveniji. Ta pojav je vsekakor zelo značilen in bi ga bilo potrebno podrobno preučiti. Sicer je treba vzrok tega visokega odstotka iskati deloma v tem, da je med temi izseljenkami precej žena in zaročenk izseljencev, ki so se že prej izselili. Toda s tem razlogom tega pojava ni mogoče razložiti, posebno za Slovenijo ne. Z izjemo donavske banovine, kjer je razmerje med izseljenci in izseljenkami precej slično razmerju v Sloveniji, beležijo vse ostale banovine dokaj nižji odstotek izseljenk. To dokazuje, da so socialno-gospodarske razmere v Sloveniji zelo težke, tako, da ženejo v svet tudi ženske.

Pri prekomorskem izseljevanju so Slovenci razmeroma slabo udeleženi: slovenski izseljenci tvorijo le 12,47% vseh jugoslovanskih prekomorskih izseljencev. Vzrok je ta, da Slovenci težko dobe kvotno številko za izseljevanje v nekatere ameriške države in pa — da je pot draga, posojilo za potovanje se pa danes težko dobi. Najbrž bi bilo tudi izseljevanje Slovencev v dežele onstran morij številnejše, če bi to dopuščale gospodarske razmere.

Primerjava s podatki o prekomorskem in celinskem izseljevanju gornjo trditev v vsem potrjuje. L. 1938. so tvorili slovenski izseljenci 53,3% vsega jugosl. kontinentalnega izseljenstva, a le 11,4% prekomorskega. To je jassen dokaz, kako naše razmere ženejo slovenskega človeka »s trehuhom za kruhom« in ker mu razmere ne dopuščajo daljše poti, gre v evropske države. In pri tem ni prizanešeno ženski.

V razdobju od l. 1935. do 1938. je jugoslovanska žena udeležena pri celinskem izseljevanju 29,25%, slovenska žena pa s 36,39%. Ta razlika pa bi se znatno povečala, če bi mogli k tem podatkom dodati število onih deklet, ki odhajajo kot služkinje, gospodinjske pomočnice, sobarice itd.

na jug naše države. To preseljevanje je zelo znatno, a popolnoma nekontrolirano, še manj pa urejeno. Problem, ki sicer ni neznan, a še ne preiskan, slovenskemu narodu pa odvaja mnogo dragocenih deklških življenj...

Pri prekomorskem izseljevanju je jugoslovanska žena udeležena s 45,0%. V istem časovnem razdobju pa je bilo od slovenskih prekomorskih izseljencev 57,1% žensk.

Pri celotnem slovenskem izseljevanju v omenjenem razdobju je odpadlo 38,2% na ženske. Odstotek je zelo visok in kaže, kako trda je »emancipacija« žene, kakor jo izživajo v Sloveniji socialne razmere.

Izseljenkam pa v tujini ni v nobenem pogledu prizanešeno. Nasprotno: izpostavljene so nevarnostim, katerim marsikatera podleže. Saj vemo, kaj vse se zahteva danes za košček kruha. Prav ta zadnja resnica je posebno boleča točka v sklopu vprašanj našega izseljenstva, posebno pa naših izseljenk in preseljenk v diaspori. Ta kruta resnica more namreč občutno vplivati na fizično in moralno zdravje našega ljudstva in podeželja sploh. Kakor izseljence sploh, daje podeželje tudi največ izseljenk, ki gredo v tujino največkrat kot poljske delavke in deklet. 91,8% vseh izseljenk v času od l. 1935. do 1938. pripada poljedelskemu stanu in so tudi kot poljedeljske delavke odšle na tuje. Med služinčad spada 5,2% izseljenk. Pa še iz preostalih 3% je večina izseljenk takih, ki so odšle v tujino kot navadne nekvalificirane delavke in so zaposlene v tujini kot deklet za najslabše posle.

Izseljevanje je torej pojav, ki globoko posega v življenje naroda. Njegovih posledic so se zavedli številčno mogočni narodi in so se z vso resnostjo lotili preučevanja in reševanja izseljenskega problema. Slovenci pa se še vedno nismo izkopali iz prevladujočega čustvenega odnosa do izseljenskega problema. A vprav kot majhen narod s tem ne smemo nadaljevati. To je namreč ravno tisto pasivno zadržanje, ki sem ga omenil v uvodu, ki pa je popolnoma neuteemeljeno in neumestno. Življenje gre preko tega brezobzirno. Dejavno moramo poseči v življenje, z dejavnostjo bomo prišli izseljenskemu problemu do živga.

Slovensko deklet in slovenska žena sta morali stopiti v javno življenje. Njun socialni

položaj in socialna stvarnost sta ju primorali do tega koraka. Zato je prav in potrebno, da tudi slovenski ženski svet dobi vsaj nekaj vpogleda v slovensko-izseljenski problem. To je tembolj potrebno, ker nalaga pripadnost k slovenskemu narodnemu občestvu vsakemu Slovencu dolžnost, da pozna življenje svojega ljudstva in stvarno pojmuje pojave, ki lahko postanejo usodni za ves narod, če se ob času in odločno ne bomo lotili dela.

Izseljevanje ni pojav, ki se ne bi dal omejiti na stvarno potrebo in urediti tako, da ne bi predstavljal nevarnosti. Vzroki izseljevanju so prvenstveno socialno-gospodarske narave. Tudi rešitev tega problema je v socialno-gospodarski obnovi. Toda taka rešitev bi bila enostranska in bi sama ne rodila polnega uspeha. Ban dr. Natlačen je na izseljenski akademiji 10. dec. 1939. poudaril, da mora iti sporedno z gospodarsko obnovo prava narodna vzgoja. Slovensko dekle, zlasti pa slovenska žena in mati moreta k temu doprinesiti mnogo pozitivnega. Še bolj uspešno pa bo njuno priza-

devanje, če vsaj v obrisih poznata problem, kakršnega predstavlja izseljevanje in ga pravilno pojmujeta. In temu namenu naj bi služil ta oris izseljenskega problema in njegovega pomena za slovenski narod.

Nadica:

VSTANI

Vstani, dragi, greva v polje cvetje brat,
greva v svet duhteči srečo poiskat.

Meni je samotno sami v tej pomladi,
pa čeprav glasi se sto glasov v livadi.

Z roko v roki šla s teboj bi skoz brstenje
preko sanj bolečnih, trpkega življenja.

Vstani, dragi, vstani, grob te le teži;
hladna prst je težka, kaj te ne boli?

Čakam ob gomili, on pa tiho spi,
kaj se res iz smrti nikdo ne zbudi?

Pa sem bridko v drobne roke zaihtela,
tja čez božjo njivo je pomlad cvetela.

I. Gerely-Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

PISMO

Pismo je naš najzvestejši in najposlušnejši služabnik. Oskrbuje poslušno naša naročila, kamor koli ga pošljemo, — pri naša odsotnim naše pozdrave, — poroča jim o nesrečah in trpljenju, ki nas zadene, — daje veselje in tolažbo, prosi in se zahvaljuje mesto nas. Pove celo besedo, ki bi jo osebno le težko povedale. Ima le eno napako, da namreč slepo in takoj stori, kar mu naročimo. Oskrbuje pa tudi naročila, ki bi jih ne smele poslati.

Koliko pisem, napisanih v prvem razburjenju in jezi, bi ne bilo poslanih, ko bi bil ta dobri hlapec malo bolj počasen in bi ostalo pismo na naši mizi.

In koliko žalosti, koliko solz bi bilo prihranjenih, ako bi se pismo uprlo poslušnosti in ne bi pospešilo preveč zaupnih lažnivih poročil...

Mnogo mnogo dekliških življenj uniči eno samo dobljeno ali pisano ljubavno pismo.

Zgodi se celo, da še v zakonu čutijo njega posledice. Že v nekateri ločitvi je eno samo pismo, pa četudi pisano pred poroko in ob trenutnem izbruhu nebrzdane simpatije, pričalo proti ženi...

Ljuba sestra, ti ljubo, modro, moderno dekle, premisli — ne enkrat — ampak stokrat, preden odpošlješ zaupno — ali kar je še bolj nevarno — ljubavno pismo! Ako si ga napisala, ga zapri v svoj predal in napravi pošten in izdaten sprehod. Lahko si privoščiš tudi pošteno partijo tenisa, ali greš plavat, da se ti glava prezgráči. Ko prideš potem trudna domov, prebereš pismo še enkrat, — o — potem, upam za gotovo, da ga boš vrgla v ogenj.

Strgano pismo ne povzroča toliko nerodnosti, toda, Bog ve, kolikokrat je bilo eno samo nepremišljeno pismo vzrok — samomora.

K sreči pa so tudi mnoga pisma, ki jih je treba odposlati v imenu ljubezni in dobrote,

da s tem lahko ponesemo naše razmerje do prijateljev in do trpljenja drugih — — —

Pravila, ki se ozirajo na vsebinsko obliko pisma, ne vežejo danes več tako, kakor pred polstoletjem ali kaj. Takrat znana izumetničena oblika izražanja je izginila iz ustmenega in pismenega občevanja in so danes v navadi le še čisto osebni načini izražanja. Preprosti ljudje pa še danes kaj radi začenejo svoja pisma: Želim, da bi Te to moje pismo našlo pri najboljšem zdravju. Me pa dobimo danes še boljši uvod. Zahvalimo se za zadnje pismo, opravičimo se radi dolgega molka, povprašamo, zakaj se naslovljenec ni tako dolgo oglasil. Prijateljici pa pišemo lahko tudi brez posebnega uvoda, kakor če bi jo obiskale in bi takoj po pozdravu začele pogovor z njo. Ako pa pišemo oddaljenim znancem ali starejšim ljudem, pa že ne smemo začeti brez uvoda. Večkrat je treba, da tistega, ki mu pišemo, prosimo za oprostitev, ker ga nadlegujemo s svojim pismom ali prošnjo. Ako mu pišemo prvič, lahko tudi dostavimo, kdo nas je nagovoril za to, ali kdo nam je svetoval, naj se nanj obrnemo.

Nobeno pismo in noben razgovor ne smemo pričeti z »jaz«; kajti tako postavljene prve osebe v ospredje napravlja vselej vtis neskromnosti.

Po uvodu poročamo nakratko in razumljivo, brez ponavljanja in raztezanja svoje zadeve. Ako nam je oni, komur pišemo, bliže, lahko olepšamo poročilo s toplimi besedami, odgovarjajočimi našim čustvom. Čenčanje in opravljanje pa je vedno prepovedano in velja za pisma dvakrat; kajti izgovorjena beseda izzveni, napisana pa ostane in gre verjetno prav lahko tudi dalje ter povzroči tudi večjo škodo.

Ako pišeš tujcu, mora biti konec pisma spoštljiv, kar tudi izraziš. Prosiš ga lahko za odgovor, se priporočiš njegovi dobroti in naklonjenosti, izročiš pozdrave svojih domačih i. t. d. Pri pismih do znancev pa ni treba, da za konec iščeš posebnih besed. Današnje dekle ne sme več zadeti tožba, da je pripis po končanem pismu daljši kakor celo pismo, — datum pa da gotovo manjka!

Pri voščilih in sožalnih pismih se na vso moč ogiblji formalnosti. Tujim na kratko izrazi svoje veselje ali svojo žalost. Bližnjim, zlasti pa prijateljicam pa piši, kar ti

v resnici narekuje srce: tople in resnično sočustvujoče besede. Te besede pa moraš poiskati v slovarju svojega srca! Sama si že morebiti skusila, da take besede najdejo tudi pravo mesto.

Pri podpisu se ogni vsakršnim pretiranim izrazom! Več kakor globokega spoštovanja nisi dolžna nobenemu človeku. Vsi pretirani izrazi izpričujejo hinavsko priliznost, ne pa spoštovanje.

Svoji birmški botri nikar ne piši, da »ostaneš njena birmanka«; saj drugače biti ne more in to ona prav dobro ve...

Vselej pa skrbno pazi na vnanjo obliko pisma, pa četudi pišeš samo svoji prijateljici. Levi rob je neobhodno potreben. Dobro premisli, kaj imaš pisati, da se v pismu ne boš motila in prečrtavala besed.

Na dopisnici piši le to, kar lahko vsak bere. Sicer je vselej neolikano, prebirati tuja pisma; toda na odprti karti nehote pade v oči. Zapomni pa si tudi, da je branje tujih pisem prepovedano razen po pravilih olike tudi po splošnih zakonskih predpisih in je to velika napaka v značaju, za katero ni nikakega opravičila.

Tudi v naslovu se je izogibati pretiravanja. Za dekle zadošča naslov: Gospodična Marija Kovač, za gospo: Gospa Antonija Vilfan, za gospoda: Gospod Ivan Noč. Navada je, da pristavimo poleg imena tudi poklic n. pr.: Gospodična Marija Kovač, učiteljica, Gospa Antonija Vilfan, profesorica i. t. d. Ker Slovenci nimamo plemstva, zadoštujejo v navadnih naslovih le še izrazi, kakor: Spoštovani gospod, Cenjeni, veleccenjeni gospod, Blagородni gospod.

Opozoriti te moram tudi še na to, da ne močiš ne znamke ne kuverte z jezikom. To ni le stvar olike, ampak tudi zdravja; zelo dobro je, da prebereš o priliki v kaki knjigi. iz česa se lepilo pripravlja, pa te bo tudi to odvrnilo od nelepega početja.

V PRIČUJOČNOSTI BOŽJI

Sama.

Zares, sestrice, ti si vedno pred božjimi očmi. Ni vidi te samo, kadar moliš, ampak tudi, kadar se učiš, delaš, se zabavaš, ko se lepotičiš pred ogledalom, da celo takrat, ko misliš, da si popolnoma sama s svojimi mislimi. Dobro, da bi vedno mislila na to:

Bog me vidi! Verjamem, da bi potem marsikaj delala drugače.

V cerkvi.

Vsaj v cerkvi ne pozabi tega, da si pred Bogom in da si prišla samo zaradi Boga v cerkev. Ako greš v avdijenco k visokemu gospodu, se prav gotovo zbereš in se dobro pripraviš, pa ti niti na misel ne pride, da bi gledala skozi okno med tem, ko se pogovarjaš z njim. Kako spoštljivo ga pozdraviš! Predložiš mu svojo prošnjo in ves čas misliš na to, kaj mu imaš povedati.

Ako pa te je doletela izredna čast, da te sprejme sam kralj, potem te celo drugi pouče, kako se moraš obnašati in še celo, kako se moraš obleči. To je nam vsem razumljivo in se nam to prav nič čudno ne zdi. Zakaj pa ne mislimo na to, da bi izkazali dostojno čast tudi Gospodu Bogu, kralju vseh kraljev, kadar gremo v cerkev?

Dekleta v cerkvi.

Sestrica, ostani o priliki čisto zadaj v cerkvi in opazuj, kako prihajajo dekleta v cerkev! Videla boš, da le malokatera upogne koleno v pozdrav Najsvetejšemu, ki čaka v tabernaklju. Večina se jih le malo skloni in pri tem napravi neko smešno kretnjo z desnico, kar naj bi pomenilo križ. Ali sploh ne vedo, kako se križ dela? Da s palcem desne roke napravimo križ na čelo, na usta in na prsa in istočasno izgovarjamo besede tega svetega dejanja, ali da se z desno roko dotaknemo čela, sredine prsi, nato leve in desne rame in zraven izgovarjamo besede. Vse, kar se drugega dela, ni križ.

Ko so prišle nekoliko od vrat, z vprašujočim pogledom prelete vse klopi, če ni še kje kaj prostora. Ako ga najdejo, ga takoj zasedejo in če le mogoče na koncu klopi. Posebno zabavno se jim zdi, da spuščajo potem one, ki so pozneje prišle, mimo sebe v klop, ali celo ustajajo iz klopi, da je šum in ropot še večji. Da bi se same odmaknile, ali celo drugim, starejšim odstopile svoj zasedeni prostor, o tem ni misliti.

Da se usedejo, kolikor mogoče udobno, je razumljivo. Nedavno je sedela poleg mene petnajstletna, ki je celo prekrizala noge, da je bilo bolj udobno. Pred ravnateljem svoje šole bi si ne upala tako-le sedeti, pred Bogom je to storila brez nadaljnjega.

Zgodilo se je že tudi, da me je v cerkvi

zmotil blesk malega ogledala. Ko je moja sosedica vzela iz torbice robec, se ni mogla zadržati in premagati, da bi ne vzela še ogledalca, da se prepriča, kako stojte kodri in četisti, glavni, pravilno gleda izpod čepice.

Med tem časom pa čaka Gospod v tabernaklju s sveto potrpežljivostjo, kdaj se bodo ta mlada dekleta spomnila, po kaj in čemu so prišle v cerkev. Često čaka popolnoma zastoj. Pozabijo ga pozdraviti, le sedijo tu ali se tudi gugljejo z desne na levo in iščejo znancev in znank po cerkvi. Včasih morebiti tudi pogledajo v molitvenik, a ne za dolgo. Le kadar pred oltarjem pozvonijo, se nekoliko zganejo in trkajo na prsa, pa če je to potrebno ali ne. Končno zapuste cerkev, ne da bi bile Bogu privoščile tudi samo eno besedo.

Večkrat seveda se tudi zbero prijateljice, ki so si dobile prostora v klopi in se potem brez sramu pogovarjajo o dogodkih celega tedna...

Če bi se tako obnašale pred svetnim vladarjem, bi bile prav gotovo kaznovane zaradi nespoštljivega obnašanja.

Kako se spodobi.

Ali pa meniš, da mlada dekleta ne poznajo pravil olike za obnašanje v cerkvi? Le poglej jih enkrat, če so v velikih skrbih, če se česa boje, ali če je kdo bolan in pridejo v cerkev prosit pomoči. Tedaj ne štedijo svojih kolien; kleče celo na mrzlem in trdem cerkvenem tlaku. Kako dobro najdejo takrat besede za svoje prošnje!

Toda, povej mi, sestra, kakšno mnenje imaš o gostu, ki se le tedaj briga zate, ako ima kako svojo željo, ki jo ti lahko izpolniš? Ali se čudiš, da Bog take nevhvaležne kaznuje s tem, da jim prošnja ne usliši?

Ti pa stopi čisto drugače pred obličje božje! Izkaži Bogu že pri vstopu v cerkev svoje spoštovanje, ki mu po vsej pravici gre! Pripogni koleno do tal, če je izpostavljeno Najsvetejše, poklekni z obema koleno in se pripogni! Pokrižaj se in pomisli, da si resnično prišla sem v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Pozdravi Najsvetejše in spoštljivo odidi na svoje mesto. Pri sv. maši zasleduj v svojem molitveniku z resno poglobitvijo najsvetejšo daritev in to kleče vsaj od sanktusa do obhajila. Tvoja mlada kolena bi pač vzdržala vso mašo. Ako ne

poznaš posameznih delov sv. maše, potem si preskrbi liturgični molitvenik (Sv. Maše od Voduška, Večno življenje od Pečjaka, Kristus kralj od Vrečarja). Iz te knjige se boš naučila in znala ceniti sv. mašo.

Važno je, da ostaneš v cerkvi do konca maše. Mnogo je ljudi, zlasti v mestih, ki s prihajanjem in odhajanjem zelo motijo pri sv. maši. Zpomniti si je treba, da ni cela sv. maša, če prideš prepozno in za silo ujameš še evangelij in da ni cela nedeljska sv. maša, če prideš šele po končani pridigi, ki je po evangeliju. Tudi ni prav, če takoj po mašnikovem obhajilu odideš!

V cerkvi prejemajmo tudi sv. zakramente. Tja prihajajmo tudi k spovedi. Priprava na spoved naj ti bo resno opravilo! Ne šepetaj s prijateljicami in ne smej se pri spovednici!

Ko prideš k sv. obhajilu, ne teci takoj, ko prideš v cerkev, k obhajilni mizi! Tudi po sv. obhajilu ne teci takoj iz cerkve! Tudi zemeljskega gosta ne pustiš samega! Tvoja pobožnost se sme videti tudi na zunaj v vsem tvojem nastopu, posebno, ko odhajaš k obhajilni mizi ali, ko se vračaš od nje. Hodi mirnih korakov, s sklenjenimi rokami. Ko prideš od obhajilne mize in je morebiti tvoje mesto zasedeno, ne išči okoli, ampak poklekni kjerkoli in opravi s pobožno zbranostjo svojo zahvalo. Vendar pa se varuj vsake pretiranosti! Preprosto, mirno, neprisiljeno vedenje priča mnogo bolj o tvoji res-

nični poglobitvi, kot pa opazovanje zbujajoča pobožnost.

Tudi tvoja obleka mora odražati resnost časti, ki pristojata Bogu. Globoko izrezane, prozorne obleke, ali obleke brez rokavov ne spadajo v cerkev. S tem si tudi dobromislečim vernikom v spotiko in motiš celo druge pri molitvi, ko obračaš pozornost nase. Dogaja se po kopališčih, da prihajajo dekleta celo v pižamah v cerkev. Ali je potem čudno, da morajo škofje izdati posebne prepovedi? Ne moremo najti primerne besede za obsojanje take nespodobnosti. Najbolj strašna pa je pri tem popolna neobčutnost teh dam nasproti svoji vesti, ki so jo popolnoma uspravale. Ne čutijo niti ponižanja svoje ženske časti, niti skrunjenja hiše božje.

Naše spoštovanje nasproti Bogu se mora kazati tudi v obnašanju napram njegovim posvečenim služabnikom — duhovnikom.

Bog upravičeno od nas zahteva, da spoštujemo njegovo ime in ne trpimo kakršnega koli zasramovanja ali zasmehovanja božje službe. Kaj-ne, da ti požene kri v glavo, če kdo nespoštljivo govori o tvojih; ali pa moreš prenesti, če o Bogu?

Ako greš mimo cerkve, pozdravi v mislih Gospoda! Nekdaj je bila navada, da smo se prekrizali, ko smo šli mimo cerkve. Ta lepa navada pa se zelo opušča. Božje oko nam sledi povsod, kamor gremo; zato je le malo, če Ga tudi naše oko vsaj včasih pogleda. (Dalje prih.)

Francka Zupančič:

Oče, mati...

Dolgo let je že, kar ga ni več med živimi. Vračam se za vso dolgo, dolgo vrsto let nazaj, vživljam se prav v detinsko dobo: vse zaman; nikake predstave nimam o njem, ne spomina. Ne najdem ga trenutka, ko bi ga bila poklicala: očka... Ta naziv mi žge ustne kakor vedna bol. Napolnjuje mi srce z domotožjem, kadarkoli ga čujem s smehljajočih se ustn srečne dece.

Očka!

Danes sem Te klicala, šepetala ta klic z vsem srcem, uverjena, da govorim s svojim očetom... V cerkvi sem bila, pred tabernakljem, kjer čaka Gospod naših obiskov.

Mislila sem na mojega očeta in molila, da

bi Bog naklonil utehe moje boli, dovolil večni raj očetu. Molila sem, kot je On učil, ko je bil še na zemlji: Oče naš, kateri si v nebesih. Oče naš! Kolikokrat sem šepetala to molitev! Naš Oče! In iz srca se je izproščala ljubav, valovanje ljubezni, kot še nikdar v življenju ljubila nisem!

Oče naš! Dalje... dalje... Toda rekla nisem več Oče, ... pač pa očka!

Očka! Otrok v objemu svojega očeta. Očka! Solze so polzele po licu in nisem vedela, ali govorim Bogu ali očetu svojemu. Po končani molitvi sem spoznala, da sem molila k obema...

— — —

Tudi matere nimam več.

Nekega daljnega dne je zaspala ... Zaspala je, da gre obiskat očeta in z onega sna, z one poti se ni vrnila več. Malce zemlje in kamen ob grobu je zakrilo njen sen kot vse grobove naših dragih.

Smrt je pokosila in neizprosno porezala korenine mojega življenja: mater in očeta ... Ostalo je deblo. Toda sok, ki ga je hranil, je bil toli dober, da je pognalo vejo in se drži še danes pokonci ter kljubuje viharjem.

Pozno v noči, ko vlada zemlji mir in se zapirajo oči radosti in plaču ter počiva srce

v snu pozabe, mi čuva pri življenjskem debelu mati ... V rokah ima molek kakor smrti dan; na ustnih je molitev kot v uri bridke boli: »Priporočam Ti jo, Gospod!«

Uslišal si, Oče, plač matere in pošiljaš mi jo iz paradiža v temnih urah bojov in trpljenja, da priliva debelu mojega življenja soka svojega materinskega srca.

Če bi kopala na pokopališču pod kamnom, ki nosi ime moje matere, bi našla kosti, našla bi prah, toda ne našla bi njenega srca. Tu je, pri meni je ...

Franjo Neubauer:

Ob cvetoči rži

Devojka rž je v cvetju,
uhančki ji visé.
Kako so lahki, nežni!
V pomladni dan zvene.

Oj rž, devojka moja!
Ne, — *moja* nisi ti!
Klasov cvetočih tvojih,
le drug se veseli.

V ogledé hodi k tebi
mladosten zdrav ratar
in ve: bogato doto
prineseš Ti mu v dar.

A zame sreča nima
darov nobenih več.
Otožen hodim z doma
in vračam se trpeč.

DEKLICA NA TUJE GRE...

Toronto, Canada.

Spoštovana gospa urednica!

Skoraj bo leto dni, od kar sem Vam prvič pisala. Od tistega časa pa se nisem več oglašila. Prosim Vas, oprostite mi!

Kako ste Ve tam dobre za nas izseljence! Ne moremo se Vam zahvaliti za Vašo dobroto in Vaš trud. »Vigred« dobim redno vsak mesec. Od kar je ta strašna vojna nastala, pride sicer nekoliko pozneje, a vesela sem, da jo vsaj dobim. Koliko dobrega se naučim iz tega lepega lista.

Mi tukaj v Kanadi zelo skrbimo, da bi prelepi slovenski jezik ostal vedno z nami. Pa kaj hočemo, ko nas je tako malo, pa še vsak na svojo stran vleče.

Jaz imam slovensko knjižnico in kar precej lepih knjig. Pa tudi bralcev imam precej. So že skoro vse knjige prebrali in ne

vem, kaj bo potem, ko ne bo nobene več. Pa upam, da bo Bog že tako naredil, da moja slovenska knjižnica ne bo propadla. Zelo bi bili veseli, ko bi mogli dobiti kake lepe knjige iz starega kraja. Pa vem, da bo tudi to težko. Ta vojna kriza nam je vse pokvarila.

Jaz hodim tukaj v šolo, seveda zvečer, ker podnevi delam. Govorim že precej dobro angleško. Upam, da bom drugo leto dobila delo v pisarni za stenografistinja, če mi bo ljubi Bog pomagal, da bom srečno naredila izpit. Tukaj je mnogo lažje hoditi v šolo kakor v starem kraju. Plačevati je treba zelo malo in lahko hodi človek v šolo zvečer, če podnevi dela.

Mislim, da bo zaenkrat dovolj, bom pa drugič kaj več pisala. Pozdrave pošiljam vsem slovenskim dekletom, posebno pa Vam gospa urednica! *Regina Hajdinjak.*

Draga Regina!

Prejeli smo Vaše pismo pa tudi sliko. Za oboje lepa hvala. — Veliko je to, da se tako lepo spominjate svojega starega kraja, in da hočete na vsak način obdržati svojo slovensko knjižnico pri življenju. Me tu bi Vam zelo rade pomagale, če bi se le kako dalo. Treba bo malo premišljevati, mogoče bomo kaj pametnega uganile.

Zdi se, da še niste dolgo tamkaj. Tudi jaz sem nekoč mislila, da bi šla malo preko luže, pa mi je zmanjkalo poguma. Ne samo, da ni bilo dovolj pod palcem, tudi »srce mi je nagajalo«. Kar privaditi se ni moglo na misel, da bi moralo morda za vedno zapustiti to našo lepo slovensko zemljico, pa njene pomladne krasote, pa petje naših razigranih fantov in vedno se smejočih deklet, itd., itd. Tega vsega je bilo mnogo, mnogo preveč, da bi bila zmagala jaz s svojo večno nemirno željo človeka, ki hoče vedno dalje in dalje, bilo potrebno ali ne. Pa mi danes ni žal. Zato ne, ker sem prepričana o globoki resničnosti besed, ki jih je napisal pisatelj v romanu »Izseljenci«: »Sreča je vedno onkraj oceana«. In zakaj naj bi bila odšla, če pa bi bila takoj potem želela nazaj?! Tako je moje filozofiranje, draga prijateljica. Upam, da Vas kaj takega ne mori. Ali če Vas že mori, ste vsaj toliko junaška, da brez posledic to prenašate. — Do danes ste že gotovo spoznali veliko resnico, da ima »stari kraj« svoje posebne zanimivosti in čare, ki jih človek povsod drugod zaman išče, in da so prav spomini na vse to, tisto, kar dela človeka v njegovi osamljenosti in zapuščenosti v svetu, srečnega in blaženega, ali pa ga v njegovi tihi sreči, ki jo je našel v tujem svetu, spremljajo kot tiha bolečina, ki zazveni ob misli, da je šel v svet po srečo, jo našel in pustil dom osamljen. —

V ostalem upam, da ste zadovoljni in srečni. Vsaj Vaš nasmejan obrazek na sliki tako priča. Mladi ste še, zelo mladi, vse življenje je še pred Vami. Mislite na stari kraj, čuvajte svojo knjižnico in skušajte biti svojim rojakom, ki pridete z njimi v stik, toplo in pristrčno ognjišče, ogrevano od domačih slovenskih navad. Upam, da so si najine misli zelo zelo blizu. Ali ne? Tudi želim, da bi to Vaše pismo ne bilo zadnje. (Pri tem mislim na vse tiste, ki so mi obljubile dolga pisma, pa so naenkrat umolknile. Ne

vem, ali so šle na »fronto«, ali kaj, prav nič si ne vem razlagati njihovega molka. Anglija, Francija itd. Smem pričakovati?)

Prav pristrčno Vas pozdravljam!

Marica:

MATERIN GROB

*Ni vstalo še na polju jutro zlato — mati,
vse v globokem snu še spi.
Na grobu tvojem zapuščenem — mati,
pa osamljena tvoja hči ihti.*

*Vse so prerasle steze že,
ki vodijo do tebe — mati,
da noge vse krvave so,
ki trnje jih bodeče je ranilo.
A vse premagala je želja koprneča,
da preden v svet odidem,
še enkrat ti zrahljam gomilo.*

*Tako na vseh grobovih
cvetje danes se košati,
kot da sam bi grob cvetel.
A nate, mila moja mati, vsi so pozabili,
tvoj zapuščen je in obrastel vsega
je plevel.*

— — — — —
*Saj tudi jaz sem k tebi prišla
praznih rok ...
Samo en cvet rdeč ti nanj bom položila,
še tega videl bo le — Bog.*

*Če z venci dragimi bi grob
ti okrasila
in lučic pisanih prižgala,
korak bi tu ustavil marsikdo ...
Ker pa brez rož je in ves zapuščen,
ne pogleda ga nikdo.*

*Le jaz prebridko čutim,
da pod črno to prstjo
spi srce trpeče žene,
zato na grob tvoj položila cvetja bom.
ki nikdar ne ovene ...*

*Molitev — naj bo venec drag
in prošnja k Bogu za te
mesto lučk pri tebi bo gorela.
S tem ti krasila bom tvoj grob dotlej,
dokler bom živela!*

+

IZ DOMAČIH KROGOV

Ana Galetova:

DEKLE, ALI JE TAKO PRAV?

Igra bo. Krožek jo čez mesec dni zaigra. Vloge so razdeljene. Režiserka je proučila delo in ljudi in se sama v sebi veseli, da ji je razdelitev vlog tako lepo uspela.

V petek bo bralna vaja.

Petek.

Vse se zbero. Ampak Tina vrača vlogo. Doma jo je prečitala in uvidela, da ima pravzaprav zelo malo govoriti. Za teh par besed se pa res ne izplača hoditi k vajam. Saj imate mnogo drugih. — Položi vlogo na mizo in gre. Izza peči pade pozdrav: Če Tina ni zvezdica, se ji nič ne izplača.

Režiserka premišlja, kje bi našla namestnico. V tem leži že druga vloga pred njo: Jaz jo tudi vračam. Kaj ti je pa bilo, da si mi dala nekaj takega. Jaz vendar nisem stara in hudobna. Moj Bog, kaj pa porečejo ljudje! Za kakšno me bodo pa imeli? Ne, te vloge ne morem sprejeti. Najdi si tako, ki ji je vseeno, kaj rečejo ljudje.

In že se oglasi tretja: Če ti ne boš prihajala k vajam, jaz tudi ne morem sama. Potem jo vrnem še jaz.

Režiserka drži troje vlog v rokah in premišlja.

Prav! Vaša volja naj se zgodi.

Čakajte, čez trenutek bom nazaj.

Ko se vrne, pripelje drobnega dekleta s seboj. Še nikoli ni nastopilo. Ampak zdaj bo, kar vidi se ji, da pojde.

Začno.

Mala Vida, dobro dela. Režiserka čita dve vlogi — hvali Vido.

Napove prihodnjo vajo. Ostali ubežniki že kako nadomesti. In se razidejo.

Toda pred vrati stoji Tina, stoji Justa, stoji Štefka. Kot iz enega grla se vsuje:

Sram te bodi! Vida, sram te bodi!

Tako si mlada, pa nas izpodrivaš!

GOSPODINJSKI TEČAJ V BOŠTANJU OB SAVI

Slovenska krščanska ženska zveza je priredila v naši župniji desettedenski gospodinjski tečaj, ki ga je spretno vodila gospodična Kersnikova. Pri teoretičnem pouku sta ji pomagali: gđc. Zupančičeva, učiteljica v Boštanju, in gđc. Ana Galetova, učit. v Sevnici. Vse tri gospodične so se dekletom znale približati in si pridobiti njihovo zupanje. Tečaj smo pričeli s skupno sv. mašo dne 4. decembra in ga zaključili z lepo uspelo razstavo dne 25. februarja. Nasled-

njega dne smo se pri skupni sv. maši zahvalili Bogu za vse, kar je tečaj prinesel do brega dekletom in našim družinam.

Dekleta so se v tečaju predvsem učila pripravljati tečno in okusno hrano iz tega, kar pridelajo in imajo doma. Seveda so se tudi učila pripraviti za izredne prilike kako presenečenje, kar so pokazale na razstavi, kjer smo videli razne vrste pecivo in druge jestvine. Še važnejši pa je pouk, ki so ga prejemala pri šivanju in ročnem delu. Kako so tekmovala med sabo, katera bo prej naredila jopico zase ali tople nogavice za mamico ali očeta. Da so se veliko naučile in dobro uporabile čas, smo videli na razstavi, kjer so razstavile tekom tečaja narejene predmete. Ker pa žena v hiši ni samo gospodinja, ampak v prvi vrsti mati in vzgojiteljica, so v tečaju dobile vse osnovne pojme o dolžnostih matere, ki mora otroka vzrediti in vzgojiti za narod in Boga. Na zdravstvenem tridnevnem tečaju, ki se ga je udeleževalo zraven tečajnic še do 100 žen in deklet, so spoznale, kolike važnosti je za srečno družinsko življenje zdravje, kako si ga ohraniti in kako pomagati v nesreči.

Dekleta in njihove matere so bile s tečajem zelo zadovoljne, še bolj pa bodo zadovoljne, če se bo v hiši poznalo, da je hčerka obiskovala gospodinjski tečaj.

Hvaležni smo vsem, ki so nam pripomogli, da se je tečaj začel in v splošno zadovoljnost končal.

ZADNJI »BOG ŽIVI« SESTRI BARBKI LOTRIČ

(Umrla 8. januarja 1940 v Železnikih.)

Ugasnilo je mlado življenje, polno veselja, polno nad in nežna cvetka naše doline je bila presajena v božji vrt.

Zdaj vem, Barbka, zakaj Te ni bilo več med nas. Zastonj sem se ozirala po Tebi, pogrešala sem Tvoj veder smeh, nisem slutila, da Ti, čeprav še cvetočih lic, že čutiš diš smrti.

Zbrale smo se in prišle po slovo k Tebi, ki si ležala kot bel cvet med rožami. Tih je bil ta sestanek, a v miru, ki je vel od Tvojega spokojnega obraza, so še glasno govorile Tvoje neme ustnice našim srcem v sestrski ljubezni. In bolj kot kdajkoli prej smo se čutile povezane med seboj

boreče se za skupne cilje in vzore. In pripravile smo se za spremstvo na Tvojo zadnjo pot, kot na naš praznik, čeprav tih in žalosten.

Kako si bila ljubljena in spoštovana, je pričal Tvoj pogreb. »Otrok Marijin blagor Ti« so Ti zapeli pred rojstno hišo, toda kljub temu je stiskala bolest srca Tvojih dragih domačih, ko so Te fantje v krajih

ponesli izpred rojstnega doma, in tudi nam se je orosilo oko, ko smo v sprevodu v dekliskih krajih spremljale sestro v grob, kljub temu, da smo Te blagrovale, ko si s tako mlado dušo odšla v boljše življenje.

Ob odprtem grobu se je poslovil od Tebe član Prosvete, ki je poudarjal, da si bila dekle, ki so Te spoštovali in da je bilo Tvoje življenje — življenje pristnega slovenskega dekleta, zdravih nazorov, vedrega razpoloženja, vzgojeno po vzorih, ki so Te privedli k Bogu.

Strmeč v Tvoj odprti grob, Barbka, sem si zaželela, naj bi Tvoja smrt, ki nas je v tako obilnem številu zbrala okoli Tvojega groba, bila v dobro nam, da bi nas vse objemajoča sestrška ljubezen vedno bolj in v čim večjem številu združevala.

Ti pa, Barbka naša, ki si nas v svojem sedemnajstem letu zapustila in tako kmalu dovršila svojo življenjsko nalogo, prosi v onostranstvu za nas, da bomo dekleta razumela naloge, ki nam jih nalaga naš čas in jih z združenimi močmi usposobljena, z močnimi vedno mladimi dušami tudi izvrševala, da bomo dekleta, kakršne rabi naš slovenski narod.

S temi prošnjami in naročili smo se poslovile od Tebe, Barbka, ko so Ti še poslednjič zapeli »Zbogom, draga sestra Ti!«

DEKLIŠKI KROŽEK SV. KRIŽ PRI ROG. SLATINI

O nas Križevljankah še niste v »Vigredi« ničesar brale, pa ne mislite radi tega, da spimo ali da nas sploh ni. O ne! Delale smo ves čas, da še niti časa za poročanje nismo imele. »Vigred« ima tukaj mnogo zvestih naročnic, ki jo z veseljem prebiramo. Z zanimanjem prebiramo tudi dopise iz »Naših krogov«, da se seznanimo z delovanjem sestrskih krožkov.

Tukaj pri nas, v lepem in znanem zdraviliškem kraju, prav živahno deluje naš krožek pod skrbnim vodstvom č. g. kaplana Antona Čaterja.

Predlansko leto smo si nabavile 11 krojev. Z velikim navdušenjem smo se udeležile mladinskega tabora v Ljubljani in drugih okoliških. Lepo nam je uspel tudi okrožni, ki je bil pri nas. V preteklem letu smo se udeležile bližnjih taborov in tudi na mladinskem v Mariboru nismo manjkale. Na praznik 8. decembra smo skupno s fantovskim odsekom priredile akademijo, katera je dobro uspela. — Redne sestanke imamo, če nam čas dopušča, vsako drugo nedeljo pod vodstvom duhov. voditelja. Predavanje prečita s. iz knjižice »Dekliški sestanek«. Da so naši sestanki bolj živahni, vsakikrat zapojemo kako dekliško pesem. V letošnji zimski sezoni smo s Prosvetnim društvom igrale 3 igre. In sicer: »Petrčkove poslednje sanje«, »Ženitev« in dramo »Sestra Anunciata«.

Vsem sestrskim krožkom širom Slovenije in čitateljicam Vigredi prirčni Bog živi! Tajnica.

Tončka Mihevc:

DEKLIŠKI KROŽEK V DOL. LOGATCU

Podam kratko poročilo o našem krožku, da boste videli tudi drugi dekliški krožki, da ne spimo, ampak tudi delamo.

Takoj, ko smo postale svobodne, da smo smele svobodno dihati, smo ustanovile dekliški krožek. Ob začetku je bilo članic 45, polagoma je število naraslo in bilo jih je 83 in vse to v letu 1936. To je bilo veselje, ko smo se pri sestankih zbirale, da je nam zopet prisijalo sonce skozi temne oblake.

Predsedništvo je prevzela sestra Oblakova; vodila nas je do leta 1939. Bila je pravi

vzor vsem dekletom in ženam. Ni se ustrašila kljub svoji materinski odgovornosti še dela pri Dekliškem krožku. Vedno je bila pripravljena poprijeti za delo, kjer koli je bilo treba. Zato se ji tudi v našem dekliškem listu zahvaljujemo za temelj, ki ga nam je postavila.

Želimo in upamo, da bode tudi njena naslednica, sestra P. Mihevc, vodila po njenem zgledu, da bode število članic raslo. Tudi naša tajnica M. Bajc je zelo navdušena, vodi svoje tajniške posle že od leta 1935. in je vedno na razpolago, za kar jo kateri prosijo.

Sestanke imamo vsako sredo v tednu, samo v poletnem času nekoliko prenehamo, vendar imamo z dekleti stik. Telovadkinje pa nič ne prenehajo, nočejo nič odmora. Saj se je tudi pri več nastopih pokazala njih požrtvovalnost in neustrašenost. Vsako leto imamo skupno z fantovskim odsekom akademijo. Tabora v Ljubljani in Mariboru smo se udeležile z lepim številom.

Krojev imamo 20; upanje imamo, da jih bo prav kmalu več, da se bo pokazala moč in zavednost naših deklet.

Pri sestankih večkrat predava gosp. učiteljica L. Velkavrh, ki nam nudi veliko praktičnega in se iz tega prav mnogo naučimo.

Vigredi imamo 50 izvodov, ki jo prav rade prebiramo in tudi drugim nudimo to lepo čtivo.

Vsem sestram krožkov in Vigrednicam želimo mnogo uspehov ter jih toplo pozdravljamo. Bog živi!

Čenčič Francka:

DEKLIŠKI KROŽEK — SELCA NAD ŠKOFJO LOKO

Cenjene bralke Vigredi! Ali veste, kje so Selca? V prav lepem kotičku Gorenjske, v prijazni enako imenovani dolini — zaprti od obeh strani s škofjeloškimi hribi leži ta vasica 85 hiš, biser za marsikaterega tujca — letovišcarja, nepozabni biser pa zlasti za nas dekleta, ki smo tu rojene in nam tu poteka naša mladost. Trditi smem, da so bila Selca priljubljeni biser tudi velikemu nesmrtnemu J. Ev. Kreku. Tu je imel svoj dom, svojo mater. Na tistem prostoru stoji danes lep društveni dom. V tem »Krekovem domu«, kakor ga nazivljemo, ima svoj dom družina Krekove zamisli — člani Prosvetnega dru-

štva in njegovi veji Fantovski odsek in Dekliški krožek.

Naš krožek obstoja že 4 leta. Počasi, toda prav lepo se razvija. Sedaj je v njem zbranih in združenih 32 mladih idealnih deklet, od katerih jih precej tudi telovadi. Le veselju in navdušenju, ki ga goje do prosvetnega dela, je pripisovati, da ima 14 članic tudi kroje. Na sliki lahko vidite našo prosvetno družinico z našim novim praporom, ki je bil lansko leto slovesno blagoslovljen ob priliki tabora.

Kot vsa leta, se pridno zbiramo k sestankom tudi letos. Dolga zima nam je zato baš nudila dovolj prilik. Z velikim zanimanjem rešujemo vse pekoče probleme sedanjih zamotanih časov, se navdušujemo ob veličini naših slovenskih kulturnih delavcev, debatiramo in razpravljamo. Krepeke slovenske narodne pesmi ne manjka, prav tako ne prijetnih dovtipov in jasnega deklškega smeha. Dobro se počutimo in urice v »domu« bodo gotove vtisnile naši mladosti nepozaben pečat.

Naša posebna letošnja naloga je, da kot kmečka dekleta vztrajamo v kmečkem duhu in kmečki miselnosti kljub močnim meščanskim vplivom, ki ga širijo zlasti letoviščarji po Gorenjskem, in da poskrbimo, da bodo tudi naši domovi ohranili — ali če so že izgubili — obnovili nekdanje kmečko lice.

Kar pridite čez nekaj časa pogledat, kako bodo dehteli raz naših kmečkih oken spet številni nageljni, roženkravt in rožmarin. Povabile Vas bomo za našo belo javorjevo mizo v »hiši«, katere bele stene kot nekdanj krasijo družinski molek z debelimi jagodami in velik križ v kotu. Naš dom bomo krasile le z narodnimi vezeninami na domačem bellem platnu.

Mnogo je tedaj dela, mnogo lepih načrtov, želeti je le, da nam Bog ohrani mir, da bi mogle neovirano nadaljevati z izobrazbo naših duhovnih in duševnih moči.

Vsem članicam Dekliških krožkov po naši lepi domovini kličemo prisrčen »Bog živi!«

DUHOVNE VAJE V DOMU DEVICE MOGOČNE bodo:

Dvodnevne za tovarniške delavke

od 11. do 14. maja (Binkošti). Pričetek prvi dan ob osmih zvečer; sklep zadnji dan — pa tako zgodaj, da pridejo še lahko pravočasno na delo. Oskrbnina 80.— din.

Tridnevne duhovne vaje za učiteljice in uradnice pa bodo od 16. do 20. julija. Pričetek prvi dan ob šestih zvečer. Oskrbnina 100 din. Prijavite se na naslov: Dom Devic Mogočne, Ljubljana, Lichenthurn, Ambrožev trg 8.

III. dekliški dan KA na Betnavi pri Mariboru

V dneh 29. in 30. junija t. l. bo

SLOVESNA MANIFESTACIJA KATOLIŠKE AKCIJE DEKLET LAVANTINSKE ŠKOFIJE

Naše vrste so strnjene!

Pridemo v tisočih!

V NAŠIH DOMOVIH

KUHARSKI ZAPISKI ZA MAJ

Krompirjev golaž. Olupi 1 kg krompirja, ga zreži na precej velike kocke in ga pusti v čisti vodi. Potem zreži na drobne kocke 15 dkg prekajene slanine in jo sprži v primerni kozici. Dodaj veliko seseklano čebulo, nekoliko zarumeni, potresi s kavno žličko paprike, prideni žlico paradižnikove mezge, ščepec kumne in 2 na rezance zrezani safaladi ali približno za dve safaladi posebne salame. Ko vse malo prepražiš, dodaj pripravljene in odcejene krompirjeve kocke, zalij z vodo, da za prst visoko pokriva krompir, osoli in kuhaj, da začne krompir razpadati in tako zgosti omako.

Fižolov golaž. 25 dkg čez noč namočenega belega fižola ali fižolice, kuhaj do mehkega. Na 10 dkg sesekljane, prekajene slanine, prepraži veliko čebulo, potresi z žličko paprike, dodaj žlico paradižnikove mezge, ščepec kumne in zrno česna. Stresi vse skupaj k fižolu, dobro premešaj in še malo pokuhaj. Za na mizo obloži z oprazenimi kolesci posebne salame.

Tirolski cmoki. 6 starih žemelj zreži na kocke, na manjše pa zreži še 15 dkg prekajene kuhane svinjine in 10 dkg tudi prekajene slanine. Opraži najprej nekoliko slanino, dodaj žlico sesekljane čebule in zelenega peteršilja, nato pripravljeno svinjino in slednjič še žemlje. Vse dobro prepraži. Potem odstavi in zmešaj z 2 zvrhanima žlicama moke. V $\frac{1}{4}$ l mrzlega mleka vžvrkljaj 2 jajci, nekaj soli in popra ter vlij čez žemlje. Nato premešaj, da se vse prepoji s tekočino in stisni skupaj. Čez 10 minut oblikuj z mokrimi rokami za pest velike cmoke in jih v slani vodi odkrije kuhaj 10 minut. Zabeljene daj poleg zelene solate ali kake omake na mizo.

Špargljeva prikuha. Zato porabiš slabše šparglje ali beluše, take, ki jih ne moreš kratkomalo zabeliti s presnim maslom in drobtinicami. 60 dkg takih špargljev olupiš od glavice navzdol in jih zreži na dva cm dolge koščke. Kuhaj jih v slani, nekoliko oslajeni vodi 12—15 minut. Prepraži 3 dkg moke na 5 dkg presnega masla, odisavi z seseklanim zelenim peteršiljem in zalij s 4 žlicami mleka in toliko vode od špargljev, da dobiš bolj gosto omako; dodaj nekaj kapljic limonovega soka in pusti 5 minut vreti. Potem vloži kuhane špargljeve koščke in ko še 5—8 minut vre, je gotovo.

Mavrahova juha. 20 dkg mavrahov namakaj dalje časa v mrzli vodi, potem jih operi in s polovico čebule, šopkom peteršilja in perescem zelene bolj grobo sesekljaj. V 8 dkg masti prepraži 6 dkg moke, dodaj sesekljane gobice, malo premešaj in zalij z $\frac{1}{4}$ l kisle smetane. Juha, ki je podobna gosti omaki, naj dobro prevre, potem jo šele zalij z 1—1 $\frac{1}{4}$ l vode ali kostne juhe, osoli in kuhaj $\frac{1}{4}$ ure. Za na mizo potresi z drobnjakom in daj oprazene žemlje poleg.

Z rezanci nadevane telečje prsi. 1—1 $\frac{1}{2}$ kg telečjih prsi odstrani kosti in naredi z roko v sredini luknjo za nadev. Potem jih zunaj in znotraj nadrgni s soljo. Skuhaj v slani vodi široke rezance, ki si jih naredila iz 2 jajc, kavne žličke olja in potrebne moke. Kuhane rezance odcedi in osveži z mrzlo vodo, da se ne sprimejo. Vmešaj žlico masti ali presnega masla, 2 jajci, žlico zribanega parmezana in ščepec zribanega muškatovega oreška. Primešaj rezance in napolni s tem nadevom pripravljene prsi. Odprtino zašij in peci pečenko, polito z 2 žlicama vroče masti, najprej nekaj časa z lepšo stranjo navzdol, Ko pa zarumeni, jo obrni in peci dalje. Ves čas pridno polivaj. Pečenka naj

se peče 2 uri. Potem jo zreži na lepe rezine in polij s sokom.

Majnikova krema. Pol šopka dišeče perle ali prvenca (Waldmeister) operi, stisni in sesekljaj. Potem polij z žlico konjaka in pusti pol ure. Medtem stepi 2 beljaka v trd sneg, primešaj zavojček vanilijevega sladkorja in stepaj še nekaj minut. Tudi ta sneg postavi vstran. V kotliček ali globoko ponev deni 4 liste v mrzli vodi namočene želatine, 2 rumenjaka, $\frac{1}{4}$ l mleka in 6 dkg sladkorja. Stepaj nad soparo ali bolj šibkim ognjem, dokler ne zapaziš na robu prve mehurčke, ki so znak, da bo zmes kmalu zavrela. Vendar ne sme zavreti. Dodaj sok 1 limone, primešaj pripravljeni sneg in namočen dišečo perlo. Nadevaj kremo v kozarce in postavi na mrzlo, da se strdi. Potem nabrizgaj vsakemu kozarcu venec iz stepene sladke smetane in vlij v sredo žlico malinovca ter postreži.

Majnikovo vino. Obtrgaj šopku dišeče perle cvete in nežne listke, jih operi in deni v globok porcelanast ali steklen lonec. Dodaj sok 1 pomaranče in 1 limone, tanko rumeno lupino pomaranče in 5 dkg sladkorja, ter postavi na hladno. Medtem zavri 20 dkg sladkorja, $\frac{1}{4}$ l vode, 2 klinčka in košček cimeta. Ohlajeno zmešaj z 1 l belega namiznega vina in vlij tudi to v lonec. Ko se je dišeča perla vsega skupaj $\frac{3}{4}$ ure namakala, vse skupaj odcedi in postavi na hladno, dokler ne rabiš.

Možganov zvitek. Vmešaj 6 dkg presnega masla, 2 rumenjaka in ščepec muškatovega oreška, dodaj 9 dkg kuhanega in pretlačenega krompirja, ter 2—3 žlice sladke smetane ali mleka. Nazadnje primešaj trd sneg 3 beljakov in namaži zmes na namazano in z moko potreseno pekačo. Potresi po vrhu s parmezanom in hitro speci v dobro segreti pečici. Medtem segrej za oreh masti, sprži na njej košček sesekljane čebule in osnažene ter sesekljane telečje možgane. Odišavi s soljo, poprom in zelenim peteršiljem ter praži, da se možgani skoraj osuše, dodaj 1 rumenjaka in nadevaj s temi možgani pečeno testo. Potem tesno zvij in še toplo zreži na primerne rezine, polij s paradižnikovo omako in postreži.

Paradižnikova omaka. Stopi v žlici masti žličko sladkorja in ga praži, da porjavi, dodaj žlico moke in jo temno sprži. Nato

Skrbite za redno stolico.

Poskusite Leo-pilule, ki že po petih, šestih urah dovedejo do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

primešaj žlico paradižnikove mezge, malo premešaj in zalij z juho ali vodo. Osoli, opopraj, dodaj žličko gorčice, sesekljano kisló kumarco in ščepec sladkorja.

Jagodova torta. Iz 18 dkg moke, 6 dkg presnega masla, 3 dkg sladkorja, 3 rumenjakov, žličke ruma in če treba še žlice kisle smetane naredi krhko testo, ki naj pol ure počiva. Na pomokani deski zvaljaj potem testo za pol prsta debelo in ga zloži trikrat skupaj kakor masleno testo. Takoj ga še dvakrat preväljaj in zloži ter pusti zopet četrť ure počivati. Zdaj ga zvaljaj za nožev rob debelo in zreži 5—6 srednje velikih kolobarjev. Pri tem si pomagaj s tortnim obodom ali kako primerno kozico. Tekolobarje zloži na pekačo, prebodi jih večkrat z vilicami, da se ne napihnejo in jih speci v dobro segreti pečici. Za nadev zreži na majhne kocke 12 dkg vrtnih jagod in jih zmešaj s sokom $\frac{1}{4}$ limone. Če nimaš jagod, lahko vzameš vkuhane ali sveže češnje. Stepí 3 osminke sladke smetane, dodaj 5 dkg sladkorja z vanilijo in pripravljene jagode ali češnje. S tem nadevaj enakomerno pečene kolobarje, namaži torto tudi po vrhu in ob straneh ter jo potresi s piškotnimi drobtinami ali olupljenimi in na listke zrezanimi mandeljni. Če le moreš, postavi torto za nekaj časa na led, potem jo potresi s sladkorjem in previdno zreži.

GOSPODINJA VPRAŠUJE

R. V. Večkrat mi ostanejo beljaki, pa pozabim, koliko jih je. Kako bi si mogla tukaj z mero pomagati?

Beljake prav lahko točno merimo. 24 ubitih jajc gre na 1 liter; beljakov je pa treba

40 za 1 liter; torej 20 za $\frac{1}{2}$ l, 10 za $\frac{1}{4}$ l in 5 za $\frac{1}{8}$ l. Upam, da bo to pomagalo. Rumenjakov gre 7—8 na $\frac{1}{8}$ l, 15 na $\frac{1}{4}$ l in 30 na $\frac{1}{2}$ l. Pravtako računamo za $\frac{1}{4}$ l 6 celih jajc itd.

V. R. Kaj more biti vzrok, da mi škofovski kruh najprej v pečici lepo naraste, ko ga vzamem iz pečice, pa zelo skupaj pade oziroma se sesede. Če ga prerežem, je pa vendar rahel in ne sirast, kot se to zgodi pri zdravilnih pogači s pecilnim praškom, če se sesede.

Najbrže škofovski kruh premalo časa pečete. Ker je to vsled dodatka raznega sadja precej težko testo, naj se peče vsaj 1 uro. Tudi če je lepo zapečen in se bojite, da se vam bo sežgal, ga pustite celo uro v pečici. Da prezgodaj ne zarumeni, ga pokrijte s papirjem, oziroma če se bojite, da se vam bo sežgal, če ga še pustite v pečici, ga tudi tedaj še lahko pokrijete s papirjem.

Ista. Kako bi mogla preprečiti, da mi v škofovskem kruhu vse sadje ne pade na dno?

Vidi se, da še ne prebirate dolgo našega koticčka, ker smo to že pri raznih prilikah povedale. Pri škofovskem in kraljevskem kruhu zmešamo rozine in vse sadje prej z moko, potem se pa enakomerno razdeli med vse testo. Pri češnjevem kolaču pa denemo najprej samo polovico testa v obliko, potem položimo na to testo bel oblat, naložimo nanj češnje in pokrijemo z drugo polovico testa. Češnje so tako težke, da vse padejo na dno, tudi če jih naložimo na vrh pogače. Tudi če kako rahlo pogačo nadevamo z marmelado, moramo vložiti oblat, ker se sicer zmeša med testo in ga preveč zmoci.

L. S. Zakaj zdrobovi vložki včasih ne narastejo in so v sredi trdi, drugič se pa zopet razkuhajo, čeprav jih vedno enako naredim?

Gotovo nikdar ne zakuhate takozvanega poskusnega vložka. Vidite, zdrob je zelo neenakomeren, včasih rabi več mokrote, včasih manj; zato vedno zakuhajte najprej poskusni vložek: Če je pretrd, vmešajte $\frac{1}{2}$ kavne žličke vode; če se razkuha, pa dodajte žličko zdroba.

L. B. Kako osvežim stare žemlje in star kruh? Otroci ga puščajo ležati, služkinja se zmrduje, vsak dan pa le ne morem peči.

No, nekaj dni je domač kruh že dober in

ni treba, da bi vsak dan pekli. Če se pa kdaj le preveč postara, ga nekaj ur zavijemo v mokro platneno krpo, potem ga pa osušimo v pečici. Vendar ne preveč, ker potem postane zopet trd in suh. Še bolje pa je, če ga damo v kositrno ali lončeno posodo in postavimo v večji lonec z vrelo vodo ter vse skupaj pokrijemo. Že čez malo časa bo kruh prijetno osvežen. Prav tako ravnamo z žemljami. Če so samo dan stare, jih za nekaj minut postavimo v pečico, starejše pa položimo na pokrovko posode, kjer vre voda.

Juvan Marijan:

MAJ V VRTU IN NA OKNU.

Zadnjič smo se pogovorili, kako naj uredimo in osnažimo vrt, da bo nam v veselje in hiši v okras. Danes pa pogledjmo dela v vrtu v najlepšem mesecu pomladi. Maj je mesec sajenja in presajanja. Presajamo zelje, por, solato, zeleno, paradižnike in karfijolo; sejemo pa ohrov, listni kapus, kolerabe, redkev, kumare, buče melone in sadimo nizki in visoki fižol. V zelenjadnem vrtu pa je tudi mnogo dela s pletvijo, okopavanjem in zalivanjem. Gledati moramo, da je vsaka gredica vsaj na vsake 3 tedne opleta. Tudi v sadnem vrtu se ne manjka dela, z gnojnico zalivamo sadno grmičevje, grozdčije in kosmulje. Iz tople grede presajamo na cvetlični vrt poletne cvetice, sadimo pelargonije, begonije in kane. Odcvetele trajnice lahko razdelimo in presadimo. Na prosto sejemo zvončnice, šaboj itd. Na vrtu pa pripravimo posebno gredico, ki je nekoliko v senci, da nanjo postavimo sobne rastline, da se preko poletja navžijejo svežega zraka in se okrepe.

Ko je vrt popolnoma urenjen, preskrbimo, da bodo tudi naša okna imela preko poletja dovolj cvetja. V primerne zabojske izvrstamo 4—6 luknjic za odtok vode. Na to nasujemo grušč, debelejši pesek ali grude zemlje, ki so nam ostale pri presajanju. Ta material skrbi za dober odtok vode in prihod svežega zraka do koreninic ter tako prepreči nevarno kisanje zemlje in gnitje rastlin. Na ta grušč, ki naj bo vsaj 2—3 prste visok, natresemo na drobno presejane prsti, ki je sestavljena iz 2 delov dobro preležane, neizrabljene črnicke ali prsti iz tople

grede, iz enega dela težke, travniške ali njivne zemlje pomešane z mivko. Ko so zabojčki napolnjeni, izberemo rože za saditev. Izbor cvetic pa ni posebno lahek in moramo imeti nekaj čuta za barve tako, da bo okno res okusno okrašeno. Najnavadnejše in najobičajnejše rastline, ki jih sadimo v zabojčke so: 1. pokonci rastoče kot: pelargonije, fuksije, roženkravt, nageljni, vodenke, lepolistne koprive, ageratum, astre, lobelije, tagetas, i. dr.; 2. viseče kot: nageljni, kapucinčki, bršljanke, zvončnice, slaki, plamenice, petunije itd.

Navadno sadimo tako, da damo kot ozadje visoke cvetice (fuksije, pelargonije) mednje pa nasadimo nekoliko nižje (begonije, lobelije), v vrsto pred te pa razvrstimo menjaje še dvojje ali troje visečih rastlin (bršljanke, kapucinčki, petunje). Saditi ne smemo pregosto tako, da bodo rastline tudi poleti, ko se bodo razrastle, imele dovolj prostora. Posajene zabojčke postavimo na okno in dobro zalijemo. Pri sajenju pa se moramo tudi ozirati, na kateri strani neba je okno; kajti ne rasto vse cvetice enako dobro v senčnih ali sončnih legah. Na posebno vročem soncu bodo ob zadostni moči še najbolj uspevali kapucinčki, slak in pelargonije. Za vlažne in senčne strani pa bomo vzeli nagelj, godetio, lobelijo, tagetas in begonije. Seveda najbolje je, ako imamo okno, ki je obrnjeno tako, da je pol dneva na soncu, pol pa v senci. Tja lahko postavimo vse rastline brez izjeme.

Kumare in paradižniki.

Meseca maja sadimo na prosto tudi bolj občutljive zelenjadne rastline, med njimi kumare in paradižnike. Rane kumare kupimo navadno od vrtnarjev, ki jih silijo v rastlinjakih in toplih gredah. Teh se nam ne izplača sejati doma. Kasneje pa sejemo in sadimo kumare sami. Čim preje sadimo v srednje velike lonce, ki so le do polovice napolnjeni z zemljo, 3—5 kumaričnih semen. Te lončke postavimo v kuhinji na kak topel prostor, da vzkale. Vzklite rastlinice prinesemo na svetlo. Ko mlade kumarice prerasto rob lončka, nasujemo prsti do vrha. S tem ojačimo rastlino, ki dobi mnogo novih korenin. Rastlina pa rabi v tej dobi mnogo vode in je ne smemo pustiti, da bi se izsušila.

V začetku maja pripravimo na vrtu sončno gredo, izkopljemo po njej 1—2 podolžna jarka, ki sta vsaj 40 cm globoka in prav toliko široka; med seboj pa naj bosta oddaljena vsaj 1 m. V jarek nasujemo vsaj za 25 cm na visoko svežega konjskega gnoja, ki ga dobro zatlačimo in zahodimo. Čez gnoj natrosimo dobre kompostne zemlje, listovke ali prsti iz tople grede, tako, da je jarek poln. Iz zemlje, ki smo jo dobili pri izkopavanju jarka naredimo ob straneh majhna nasipa. V sredo tako nastale globeli sadimo po 15. maju kumarične sadike, v

Poravnajte naročnino!

razdalji 1 m po 3—5 rastlin. Najbolje je, da vzamemo previdno iz lonca zemeljsko kepo z mladimi rastlinicami in jo previdno, ne da bi kaj otesli zemljo, vsadimo na določeni prostor. Ker pa so navadno v maju še mrzle noči, pokrivamo mlade kumarice z narobe poveznjenim cvetličnim loncem.

Ko rastlina razvije šesti list jo pinciramo za četrtem listom, da odžene 4 stranske odganjke, ki so mnogo rodovitnejši kot glavni. Kumare pa rabijo za svojo rast mnogo vode, zato jih moramo stalno zalivati z ne premrzlo vodo. Na vsak 1m^2 kumaričnega nasada, moramo zlit vsaj vsak drug dan polno škropilnico vode. Zalivamo še predno sonce ogreje zemljo. Da pa pri tem ne odplavljamo zemlje z grebena, napravljamo okrog rastlin majhne jamice. Po dežju in pri oblačnem vremenu gnojimo kumarični nasad z močno razredčeno gnojnico, ki ji na 100 l dodamo še 1 kg superfosfata. Prve in najlepše sadeže pustimo dozoreti za seme.

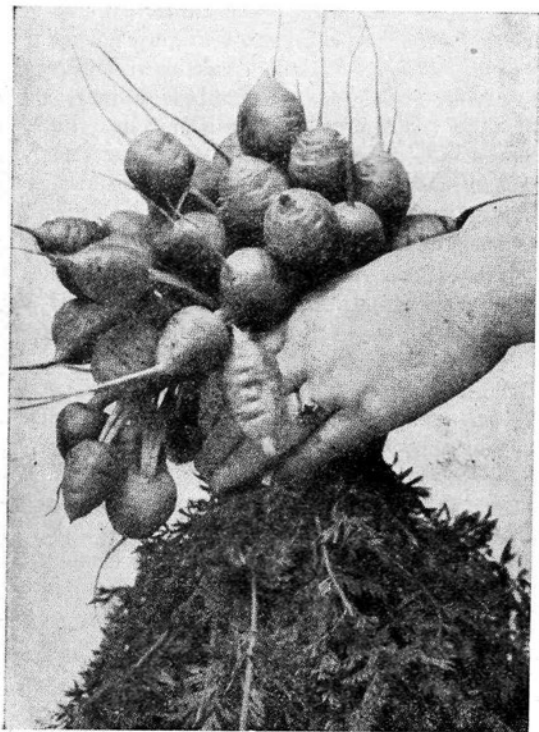
Paradižniki. Paradižnike, ki smo jih v marcu in aprilu sejali ter 1—2 krat prepikirali, že lahko v drugi polovici maja sadimo na prosto. Ako pa sami nismo sejali paradižnikov in kupimo sadike, moramo gle-

dati, da izberemo čim močnejše in kompaktnjše. Dolgih in pretegnjenih sadik ne kupujmo! Te se zelo nerade primejo.

Paradižnik sadimo na dobro pognojeno gredo, ki je čimbolj na soncu in je zavarovana proti severnim mrzlim vetrovom. Tu se zemlja hitreje ogreje, kar je velike važnosti za rast paradižnikov. Takoj po sajenju postavimo vsaki rastlini oporno palico, ki naj bo vsaj 1 m visoka. Rastlino takoj privežemo. Zelo važno je tudi, da vsajeno sadiko paradižnika na mestu zalijemo z vodo tako, da se dodobra namoči vsa prst okoli njega. Sadika od sadike naj bo oddaljena 1 m. Paradižnike pa lahko sadimo tudi obrajde, ki jih nalašč v ta namen postavimo. Ob brajdah, ki so 1.25 m visoke, sadimo paradižnike po 75 cm narazen.

Paradižnik raste zelo bujno, odganja dolge in močne poganjke in bi rastlina rodila zelo malo majhnih sadov, če je ne bi obrezovali. Navadno odstranimo vse poganjke razen 3, ki jih stalno pinciramo in privežemo. Nekateri goje paradižnike le z enim samim stebлом, baje z največjim uspehom.

Ker pa, kakor kumare, rabijo tudi paradizniki obilo vode za svojo rast in tvorbo plodov, napravimo tudi njim ob steblih globelice, v katere nalijemo vode pri zalivanju. Ko prično paradizniki zoreti, priščipnemo rastlini vse vršičke, da ustavimo rast. Sok, ki je bil namenjen za rast, porabi sedaj rastlina za debelitev in zorenje plodov. Nekateri imajo to slabo navado, da ob času zorenja oskubijo rastlini vse liste, češ, da bodo na ta način hitreje zoreli in se debelili; a učinek je ravno nasproten. Plodove, ki so doslej rasli v senci obsijejo naravnost sončni žarki in povzročijo opekline. Plod zastane v rasti, počrni in zgrije. Pri pinciranju lahko odstranimo le one liste, ki so resnično

odveč, a ostale pustimo, da more rastlina dihati.

TO JE PRAVA LJUBEZEN, KI NE LEŽI KAKOR KOS ZLATA V KOTU SRCA, AMPAK DOVOLI, DA IZ NJE KUJEJO DROBIŽ VSAKDANJIH PREMAGOVANJ.
(E. H.)

BESEDA JE NIČ; ŽELJA MALO; VOLJA VSE. (M. D.)

SKRIVNOST VSEH VELIKIH POMOČNIKOV ČLOVEŠTVA JE ZMOŽNOST, VEROVATI V DOBROTO SOČLOVEKA. (M. W.)

Opozarjamo na 2. in 3. stran ovoja!

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin.

Kmečko dekle. — Kmečko dekle ste in čutite že več let bolečine levo in desno ob trebuhu. Zdravljenje z injekcijami Vam ni prineslo izboljšanja in sedaj prosite za nasvet in odgovor, če je ta bolezen sploh ozdravljiva, če se splača še zdraviti se z injekcijami. Daljna pot k zdravniku Vam jemlje preveč časa in ste tudi odklonili žensko ponudbo, ker niste zdravi.

Če je zgoraj omenjena bolečina od vnetih jajčnikov, potem seveda morate vse storiti, da se to omeji in zmanjša, če se že pozdraviti ne da. Opozoriti Vas pa moram, da ta bolezen traja leta in se z splošno okrepitevijo le nekako olajša. Če je pa kaj drugega, pa bi Vam svetoval, da se enkrat obrnete na bolnico, kjer Vas bodo do potankosti pregledali in svetovali, kaj je storiti. V zimskem času bi za kmečka dekleta to morda bilo lažje, kot poleti, ko imate dosti dela na polju.

Vigrednica iz L. — Stara ste 21 let. Že dolgo čutite bolečine na levi strani prsnega koša spredaj in zadaj in na hrbtu pod plečmi. Čudno Vam mrgoli in Vas ščegeta vedno na enem mestu, zlasti če sključeno sedite ali šivate. Če veliko sedite, Vas boli tudi okrog pasa in morate tja in sem ležat, da se zravnote. Spredaj je ta bolečina baš nad dojko ali višje gori. Nedavno ste se prehladili in dobili nahod in tedaj Vas je posebno bolelo in pritisk s palcem na dotično mesto je povzročil bolečine v vsem prsnem košu. Srce Vam pri hitri hoji zelo tolče in vse Vas pri tem v prsih boli. Vsako naporno delo Vam to ponovno povzroča. Vaš oče je imel srčno napako in umrl. Ob tej priliki ste se Vi zelo prestrašili in od tedaj Vam srce zelo nagaja. Rentgen Vam je ugotovil zastarano rebrno vnetje in zgoščeno senco ob hilusu.

Bezgavke ob sapniku so Vam nabrekle. Temperatura se je tedaj sukala okoli 37.2, sedaj pa je pod 37 stopinj. Po ribjem olju se dobro počutite. V zadnjih letih ste se zre-

dili, vendar bolečine v prsih se še vedno ponavljajo. Perijoda je v redu, včasih imate bolečine na desni strani trebuha.

Rentgenološki izvid Vam je ugotovil zastarano vnetje rebrne mreže in zabrekle žleze v pljučih. Odtod bolečine, če sključeno sedite. To dosti pove. Bili ste na potu, da bi oboleli na jetiki, pa ste premagali, to je Vaš organizem se je toliko okrepil, da se ta bolezen ni mogla razviti. Iz vsega vidim, da ste se res čuvali in oskrbeli, da ste vse naredili, kar ste vedeli in znali. Verjetno je tudi, da imate še srčno napako, ki Vam v zvezi s spremembami v pljučih povzroča popisane bolečine in tolčenje srca pri naporu in hoji. Živite redno, hranite se dobro; počivajte dosti in glejte, da se veliko gibljete na prostem v svežem zraku. Dihajte primerno globoko in ne pretiravajte v delu, pa bo Vaše stanje zadovoljivo kljub bolečinam, ki Vam bodo — kakor se vidi — še delale sitnosti, ker so spremembe v pljučih, ki na zunan povzročajo bolečine. Vendar potrpite in nosite jih! Bolje, kakor pa, da bi zboleli v resnici. Notranje spremembe in srčna napaka vedno povzročajo neke neprijetnosti.

M. P. — Imela ste krasne kostanjeve kite. Vse ste izgubili, imate skoraj golo glavo. Sumite, da Vam je obiranje hmelja škodovalo ali pisanje ponoči. Lase bi zopet radi imeli na vsak način.

ZA PRIDNE ROKE

PROMENADNI ČEVELJČKI

Za gornjik potrebujemo drobne trakove žimnate slame nerabnih klobukov. Z močnim sukancem prišijemo trakove tesno skupaj, z ozkimi vbodi, ki so komaj vidni. Tako

Lasje so izpadli vsled kakenga obolenja v lasišču ali vsled pomanjkanja gotovih vitaminov v hrani. Bolezni kot tifus n. pr. tudi to povzročijo včasih.

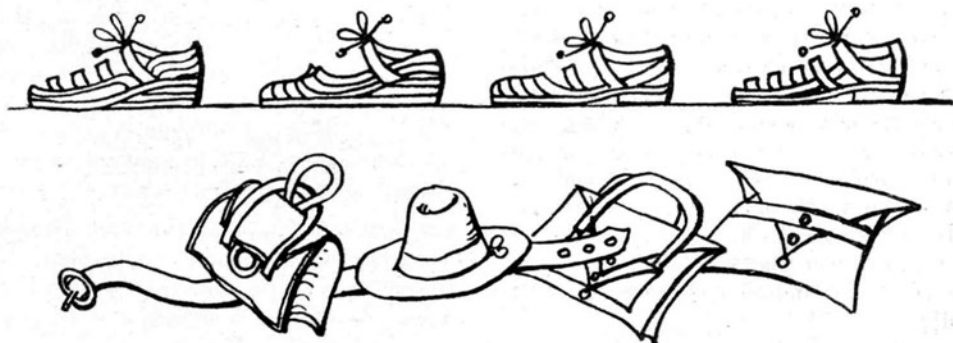
Poskusite dvojce: Mažite si celo lasišče z jodovo tinkturo, vendar tako, da ne nastane kak ekcem, da koža ne bo pokala. Vsak drugi dan n. pr. enkrat. Obenem zavživajte več mleka, krompirja, govejih jeter, govejih ledvic, kvas. Ne pretiravajte pa niti s prvimi niti z drugimi, pa poročajte čez pol leta.

Naročnica Vigredi. — Stara ste 23 let. Močno razvita in vedno v splošnem zdrava.

Kar na enkrat Vam je menstruacija izostala, brez bolečin ste, imate dober tek, popijete pa zelo veliko vode. Vzrok Vam ni znan in je tudi izključen kak vzrok za nosečnost. Morda — mislite, — da je bil ta vzrok za izostanek perijode, ker ste bili malo prej zelo duševno strta in razočarana, pa spati ne morete.

Tudi jaz mislim, da je to vzrok izostanka menstruacije. To vidimo večkrat pri občutljivih ženskih osebah. Perijoda izostane ali pa se zakasni ali prehiti gotovo pri takih duševnih pretresljajih, ki močno vplivajo na vso presnovo telesa.

Kaj iz tega sledi: Nikdar se ne podajate v take priložnosti, kraje, ali milje, ki bi Vam še kedaj to povzročil. Vesela narava naj Vas rešuje!

3/4 ZAVITKA Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI
PRAŽENI SLADNI SLADKOR

blagom. V tem slučaju podvojimo nad peto blago, ga nekajkrat prešijemo na stroj in poškrbimo. Vse položimo med gornjik in podlogo, da dobi peta oporo in šivamo čvrsto z motvozom na podplat. Popis podplata je v prejšnji številki Vigredi. Za navpično progo pri višini podplata potrebujemo enako slamo kakor za gornjik. Na sprednjem delu čevljevka na najvišji točki prišijemo lično zaponko ali pa vezalke. Ako ima slama modro barvo, pošijemo oz. obkvačkamo šive z verižnim vbodom s prejico rdeče barve, ako je slama črna, jo olepšamo tudi z rdečo, ako pa je slama rumene barve, jo okrasimo z rdečo ali živo modro prejico.

Po istem načinu delamo pasove, torbice in slamnike. Vse obkvačkamo trdno in gosto z neovitimi.

Ako nimamo primernih slamnikov, kvačkamo proge iz barvaste perle prejice v pri-

mernih dolžinah, kakor zahteva kraj. Primeren vzorec: prva vrsta verižne, druga vrsta same ovite v vsako spodnjo verižno; tretja vrsta po eno verižno in eno ovito v vsako drugo spodnjo ovito; četrta vrsta po eno ovito in eno verižno v vsako drugo verižno, vbadamo pa v začetno vrsto verižnih. Te trakove združimo v ploskev gornjika tako, da jih prišijemo kakor zgoraj slamnate trakove in čez šiv kvačkamo verižni vbod s prejico drugačne barve. Ako jih rabimo kot samostojen trak, kakor kaže tretji in četrti model, jih pa obkvačkamo z neovitimi, toda položimo vmes vrvico, da se trak ne more raztegniti in da ohrani obliko. Kvačkani čevljevček obujemo na kopito in lakiramo s prozornim lakom. Ako pa kvačkamo z belo prejico, moramo čevljevček rahlo poškrbiti, nato ga likamo na kopitu.

Piščanec...

MODA

Kombinirane obleke, torej one, katerih posamezni deli so iz drugega blaga, so letos še posebno v modi. Nudijo nam najširše polje v predelavi starih, nemodernih oblek. Razne dele nadomestimo lahko tudi s pletenino. Na pr.: zapestnike, našitke pri žepih, pasove, sedelce, rokava, ovratnik, stranske dele živetka, dele krila itd.

Št. 1. — Pomladanski plašč za 16 letno deklico ukrojujmo iz starega damskega ali moškega plašča. Če primanjkuje ene vrste blaga, urežemo naplečnik, ovratnik, manšete, reverje, stranski del iz enobarvnega blaga. Kraj na prilogi!

Št. 2. — Eleganten pomladanski plašč, ki ga poživljajo šivi in veliki žepi.

Št. 3. — Pomladanski kostum sešijemo iz staromodne jopice in krila različnih barv kot vidiš na prilogi. Je popolnoma enostavno ukrojen. — Kraj na prilogi!

Št. 4. — Popoldansko obleko ukrojujmo iz dveh starih svilenih oblek. — Kraj na prilogi!

Št. 5. — Elegantna bluza iz vezanega batista ali tila. Odšijemo toliko finih robčkov, da dobimo povsod pravilno širino. Bluzo bomo pa me napravile iz starih zastorov. — Kraj na prilogi!

Št. 6. — Športna bluza iz progastega blaga.

Št. 7. — Obleka za 10 letno deklico kombiniramo poljubno, kar razvidimo iz skice na prilogi, kjer je tudi kroj.

Št. 8. — Model te obleke je posebno pri-

meren za predelavo starih oblek. — Kroj na prilogi!

Opomba: Naročnice Vigredi, ki niso naročene na prilogo, lahko naroče kroje v upravi Vigredi.

*Varuj in neguj svoje zobe,
dvakrat na dan s:*

Chlorodont zobno pasto

jem. Korbarica se brani in ga suje od sebe, v smrtnem strahu se onesvesti in tako najde mož, ležečo ob vodnjaku na vrtu. Preneso jo v hišo in pošljejo po duhovna in zdravnika. Marjanca pa steče po Klemenovo Lenico, ki je ob vseh križih in težavah kljub svoji mladosti najboljša pomočnica vsej vasi. Korbarica se dolgo ne osvesti. Skrivnost s Kopačem na vrtu izve le kaplan v spovedi, a ga poleg spovedne molčečnosti veže tudi še moška beseda, ki jo je moral dati Korbarici, da niti o zvezah s tem dogodkom ne bo z nikomur govoril. Prigovarja ji, naj se razodene možu, ki ima pravico, da to izve, toda brezuspešno. Vase zaprta, tiha in mrka se iz dneva v dan izkopava iz svoje bolezni, ozdravi, toda na vrt ne gre nikoli več. — Ves čas bolezni ji je Marjanca prava pomoč, ki je v svoji doraščajoči dobi nepopisno ljubka, dasi tega ne ve in ne razume, zakaj se neke nedelje iz cerkve grede Kopačev Stane in hlapčič Anže sporečeta radi nje in je ona sama vsa na Anžetovi strani.

Čas Korbaričine bolezni je posebno dragocen okrožnemu zdravniku dr. Ničmanu, ki ob obisku bolnice vsak dan dobi ob bolniški postelji Lenico, katero že dolgo ljubi in se v teku Korbaričine bolezni zaročita. Vendar kljub temu ostane Lenica središče vaškega skupnega življenja.

Po prestani bolezni se v nekaj mesecih približa Korbaričina težka ura. Zelo se boji, ker je od dogodka na vrtu neka odtujenost med njo in možem, ki si neumorno prizadeva vzpostaviti nekdanje pristrčno razmerje. V hudih notranjih bojih ne najde več pravega razmerja do Boga in Matere božje; v svojih pršnjah in zahtevah jima stavi pogoje in se oddaljuje od verskega življenja.

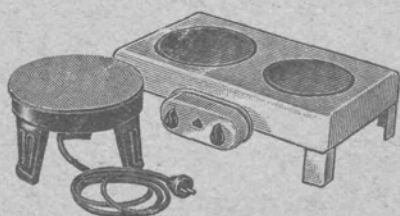
Rodita se dvojčka; Jožek in Marija ju krstijo. Prav nič si nista otroka podobna: Jožek svetel, sinjih oči, Marija temna, črnih las, črnih oči. Sosedje, ki hodijo mlado mater obiskat, napravijo čisto posebno ugotovitev, da je Marija Kopaču »iz obraza izrezana« in to novico raztrosijo po vasi. Vaški trgovec ob prvi priliki to skrivnost pove tudi Korbarju. Sam se gre prepričat v spalnico, kjer v mračni sobi poneso kričečo stvarco k oknu, da bi bolje videl in ugotovil resnico. Zdaj je zopet

prilika, da bi Korbarica odkrila skrivnost iz vrta, zatrdila svojo nedolžnost, a se je ne posluži in molčita oba v neizmerni boli.

Čas pa zaradi tega ni obstal; leta so tekla kar naprej, otroci so rastle. Stane je ovira Kopačevemu vozu, ki drvi navzdol; umaknil se je Anžetu, ki mu pri tem pomaga, a na Marjanco kar resno misli; Peter pridno študira. Tudi Jožek in Marija že drugo leto hodita v šolo. V vsem sta si nasprotna: Jožek miren, priden in blag, Marija vihrava, le redko pridna in zlobna. Materi prava pokora, očetu uganka. V jeseni tistega leta je bila huda povodenj. Učitelj Korbar je peljal svoj razred k bližnji reki, da jim pokaže povodenj v naravi za boljše razumevanje v šoli. Kopačeva Marica — hči njegovega smrtnega sovražnika — omahne v vodo. Učitelj skoči v deročo vodo, da jo reši. Res jo prinese na breg, a njega objame močan val in ga odnese. Mrtvega prinese v šolo. Za Korbarico nova prehuda poskušnja; vsa vas odkritosrečno žaluje z njo. Čez tri mesece se mora izseliti iz šole, a nima stanovanja. Kopačev Stane izšli od očma ključke Barbine bajte, kamor se Korbarica vseli z otrokoma in Marjanco. Huda preizkušnja se poveča še z odvisnostjo od Kopača; vendar sta ji Stane in kaplan, ki je zdaj že župnik, zvesta pomočnika in varuha.

Jožek odide v šolo v mesto; Marija se dolgočasi doma in želi v svet. Odide v obrtno šolo in si poišče službo v modnem ateljeju. Jožek odide v bogoslovno semenišče. Peter postane zdravnik v bolnici v mestu.

Dr. Ničman pripravlja Lenici in sebi lep gosposki dom. Kmalu se bosta poročila. Lenica se pri gospodinjškem delu ponesreči. Pade z lestve in si zlomi rebra. Kljub skrbni negi v mestnem sanatoriju ni izgledov, da bi se docela pozdravila; pohabljen bo vse življenje. Po resnem preudarku se odpove dr. Ničmanu, ker ga, bolna in pohabljen, noče priklepati nase. To mu pove, ko jo pride obiskat; on ne more verjeti in je ves obupan. V tem obupu zažge novo svojo hišo in se brez sledu izgubi. V mestu ga najde Marija, ki je zdaj vsa moderna Ria, in ga z vso rafinirano umetnostjo hoče pridobiti zase. A spomin na Lenico mu je svet. Tudi Lenica strahovito trpi, moli in njena duša ga kliče.

ELEKTRIČNO KUHANJE

je dandanes dosegljivo vsakomur, ker nudimo zelo nizke cene za tok. Pri porabi od 60 kWh mesečno navzgor, zaračunavamo tok za kuhanje in gospodinjstvo le po 90 para za kWh. — Zahtevajte poseben gospodinjski števec, ki velja le din 4.— mesečno na števnini.

Oglejte si našo zalogo v prodajalni na Mestnem trgu, Magistratno poslopje!

Poraba toka za celodnevno električno kuho znaša: pri 2 osebah 45 do največ 60 kWh na mesec; pri 3 osebah 55 do največ 72 kWh na mesec; pri 4 osebah 65 do največ 86 kWh na mesec; pri 5 osebah 70 do največ 90 kWh na mesec.

Ob pazljivem in štedljivem kuhanju doseže gospodinja vedno nižjo porabo.

VSA POJASNILA DAJE:

MESTNA ELEKTRARNA LJUBLJANSKA

Ravnateljstvo: Krekov trg 10-II.

Prodajalna: Mestni trg 1 - Magistrat.

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le Vzajemna zavarovalnica LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4 %, proti odpovedi do 5 %